Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.50 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXVIII. Celovec, petek, 2. november 1973 Štev. 44 (1632)

Mogočna demonstracija v Celovcu:

Slovenci nismo sami v boju za naše pravice

Več kot 3000 ljudi, pripadnikov obeh narodnosti, je na predvečer avstrijskega državnega praznika demonstriralo za izpolnitev člena 7, proti ugotavljanju manjšine in za prijateljstvo med narodoma v deželi

Veličastnega uspeha demonstracije, ki jo je organiziral Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev, ne more prikriti nihče — ne molk velikega dela avstrijskega tiska, ne zlobno manipulirana poročila v nekaterih koroških dnevnikih, pa tudi ne „uradne cenitve" varnostnih organov, ki v svoji že tolikokrat demonstrirani „slepoti" za protislovenske hujskaške izpade in zločinske atentate očitno tudi udeležencev demonstracije za pravice koroških Slovencev niso videli. Ugotovitve dveh neodvisnih štetij se namreč presenetljivo točno ujemajo (3020 oz. 3022 udeležencev) in razkrinkujejo trditve o 1200 demonstrantih kot tisto, kar so: zavestno potvarjanje resnice. To pa ni dosti boljši od podlega blatenja udeležencev demonstracije, kot je prišlo do izraza na nedeljskem zborovanju Heimatdiensta v Velikovcu, kjer so demonstrante psovali celo z „levimi fašisti".

Ista miselnost je slavila orgije protislovenskega sovraštva zlasti med demonstracijo v Celovcu. Od starega gesla „Horuk čez Ljubelj" preko novejše, vendar že znane krilatice „A klaner Hitler wär recht" pa tja do proslulega nacističnega povelja „Kärntner sprich deutsch!" je segalo besno kričanje, ki je spremljalo demonstrante na poti po celovških ulicah vse do Starega trga, kjer so pobesneli nacionalisti v svoji „domovini zvesti" vnemi z vpitjem in žvižganjem motili celo avstrijsko državno himno. Radovedni smo samo, kako bi se varnostni organi zadržali v primeru, če bi Slovenci dali podoben „kulturni" prispevek zborovanju Heimatdiensta (kako znajo čuvati „svetinje" vladajoče družbe — in med take na Koroškem gotovo štejejo predvsem tudi nemškonacionalistične organizacije — so varnostne oblasti dovolj prepričljivo pokazale ob obisku Nixona v Solnogradu). Vendar v Velikovcu take potrebe sploh ni bilo, kajti Slovenci smo znova dokazali, da smo kulturen narod in da smo demokrati, kakor se v Celovcu nismo pustili izzvati od elementov, ki sicer radi jemljejo v zakup kulturo, demokracijo in domovinsko zvestobo, v resnici pa te vrednote brezobzirno teptajo v blato s svojim nekulturnim in nedemokratičnim zadržanjem.

Demonstracija v Celovcu je potekala brez večjih incidentov nedvomno samo po zaslugi demonstrantov, ki so se zavedali, zakaj so se zbrali na cesti — da opozorijo javnost na neizpolnjene obveznosti Avstrije do koroških Slovencev, da zahtevajo takojšnjo izpolnitev vseh določil člena 7 brez kakršnegakoli ugotavljanja manjšine in da manifestirajo željo po enakopravnem in prijateljskem sožitju med narodi. S transparenti in gesli v obeh deželnih jezikih so vidno in glasno povedali, da koroški Slovenci ne zahtevajo privilegijev, marveč samo pravice, ki so jim zagotovljene v ustavi in državni pogodbi. In povedali so tudi, da narod, ki druge zatira, sam ne more biti svoboden. Zato: polno pravico za Slovence; zato: skupno proti reakciji in neonacizmu!

Med demonstranti so razumljivo prevladovali Slovenci, ki so prišli prav iz vseh vasi južne Koroške. Zbrali so se kmetje, delavci in izobraženci, predstavniki naših krajevnih in osrednjih organizacij, predvsem pa mladina, študentje in dijaki. Tisti, ki nam zdaj očitajo, da so bili v demonstraciji tudi otroci, naj vedo, da gre za življenjske interese naše narodnostne skupnosti; zavedajo pa se naj predvsem svoje lastne krivde, da moramo koroški Slovenci za svoje pravice sploh na cesto.

Demonstracije pa se je udeležilo tudi lepo število nemško govorečih sodeželanov, ne glede na politično pripadnost. Med njimi so bili priznani kulturni delavci in umetniki, da omenimo samo slikarja prof. dr. Wernerja Berga, ki se je po lastni izjavi prvič udeležil kakšne demonstracije, pa je bil zaradi tega „zločina" posebej izpostavljen žaljivim napadom s strani krogov, ki si samopašno lastijo pravico razsojati, kaj je na Koroškem dovoljeno in kaj ne.

Skupni nastop pripadnikov obeh narodov v deželi je izpričal, da Slovenci v boju za naše pravice nismo sami, marveč imamo zaveznike tudi med večinskim narodom; prav tako pa je ta nastop pokazal, da je boj za manjšinske pravice hkrati boj za demokracijo in splošne človekove svoboščine. Skratka: demonstracija je potekala in je izzvenela kot skupna manifestacija slovensko in nemško govorečih prebivalcev skupne koroške domovine, ki se priznavajo k načelom svobode, pravice in enakopravnosti ter so pripravljeni, da se skupaj borijo proti zatiranju in zapostavljanju, proti nacionalizmu in neonacizmu.

Ravno taka borbena enotnost pripadnikov obeh narodov na Koroškem pa pomeni udarec nacionalističnim silam, ki se v svojem sovraštvu do Slovencev stopnjujejo v pravo histerijo, kjer povsem zgubljajo merila za kulturnost in dostojnost. Njihov nastop ob demonstraciji v Celovcu je bil v tem oziru dovolj prepričljiv in so se pošteni pripadniki večinskega naroda vidno sramovali za tiste svoje rojake, ki so se pustili tako daleč zavesti od nacionalističnih hujskačev.

Podpora koroškim Slovencem

tudi v SR Bosni in Hercegovini

V nadaljevanju neposrednega seznanjanja narodov in narodnosti Jugoslavije s položajem in problemi koroških Slovencev je skupna delegacija Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev v začetku tega tedna obiskala SR Bosno in Hercegovino. V Sarajevu so delegacijo koroških Slovencev sprejeli vodilni predstavniki republike.

Delegacija je gostitelje podrobno seznanila s položajem slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, z bojem koroških Slovencev za dosego narodnih pravic ter s stopnjevanjem nacionalističnih protislovenskih izgredov.

S strani predstavnikov SR Bosne in Hercegovine je bilo izraženo veliko nezadovoljstvo nad dejstvom, da Avstrija še vedno ni izpolnila svojih mednarodnih obveznosti do slovenske in hrvaške manjšine, kar je v očitnem nasprotju z ustavno listino OZN in z vrsto drugih mednarodnih dokumentov.

Ob tej priložnosti je bilo ponovno zagotovljeno, da bo Jugoslavija storila vse za izboljšanje gospodarskega, političnega in kulturnega položaja slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Posebej pa so predstavniki Bosne in Hercegovine podprli akcijo za postavitev slovenskega Kulturnega doma v Celovcu ter obljubili moralno in gmotno pomoč.

Resolucija

avstrijski zvezni vladi

Udeleženci demonstracije solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev, ki je bila danes v Celovcu, pozivajo avstrijsko zvezno vlado, da takoj v polni meri in brez kakršnegakoli ugotavljanja manjšine uresniči določila člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Ugotavljanje manjšine, kakor ga v zadnjem času ojačeno zahtevajo in ga očividno v obliki jezikovnega štetja tudi že pripravljajo, bi dokončno preprečilo izpolnitev pravic koroških Slovencev, ustrezajočih državni pogodbi. Ugotavljanje manjšine bi pod pogoji, ki so najkasneje od jeseni 1972 znani najširšim krogom, ne pomenilo nič drugega, kakor preštevanje tistih Slovencev, ki niso klonili nacionalističnemu pritisku. S tem bi ugotavljanje manjšine naknadno legaliziralo nacionalistični pritisk. Prav tako je tako štetje človeka nevredno in je za slovensko govoreče sodeželane nesprejemljivo.

Istočasno bi zaneslo nacionalno sovraštvo in prepir do zadnje vasi in bi odvračalo prebivalstvo od drugih dnevnopolitičnih in raznih socialnih vprašanj, kot so to dokazali dogodki in hujskanja od leta 1972 naprej.

Tukaj zbrani slovensko in nemško govoreči Korošci so prepričani, da more samo izpolnitev pogodbeno zajamčenih obveznosti po zvezni vladi služiti mirnemu in enakopravnemu sožitju na Koroškem in je v stanju, da prepreči najnovejši nič kaj dobrega obetajoči razvoj na Koroškem.

Ponovno ogroža meje Avstrije

kdor misli, da člena 7 ni treba izpolniti

V slovenščini je v imenu Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev na zaključnem zborovanju na Starem trgu spregovoril dr. Matevž Grilc, ki je orisal namen tega komiteja ter poudaril, da temu namenu služi tudi demonstracija. „Ravno zdaj, ko nas hočejo šteti, hočemo dokazati našo življenjsko voljo. Z veseljem pri tem ugotavljamo, da nismo sami, ampak da nas podpirajo v naši borbi za dosego pravic tudi pravi demokrati iz nemško govorečega dela koroškega in avstrijskega ljudstva. Ti ljudje vedo, da samo izpolnitev v avstrijski državni pogodbi zajamčenih pravic služi mirnemu sožitju obeh narodov na Koroškem."

Govornik je dejal, da smo koroški Slovenci lojalni avstrijski državljani in da nikoli nismo rušili meja Avstrije, ne po prvi in ne v drugi svetovni vojni, ampak so to storili tisti, ki se jim danes cedijo usta od domovinske zvestobe. Dr. Grilc je poudaril, da je osnovna podlaga naših pravic člen 7 državne pogodbe. „Avstrijska državna pogodba garantira meje Avstrije, na drugi strani pa mora Avstrija garantirati izpolnitev te pogodbe. Tisti, ki gledajo danes pogodbo za kos papirja in menijo, da je ni treba izpolniti, ponovno ogrožajo meje Avstrije. To nismo mi, ampak spet tisti, ki trobijo napačno razumljeno domovinsko zvestobo. Člen 7 je del meddržavne pogodbe in zato njegova izpolnitev ni samo notranjeavstrijska zadeva, ampak po pogodbenem pravu zadeva tudi tistih držav, ki so pogodbo podpisale. Zato ni samo pravica, ampak je tudi dolžnost naše matične države Jugoslavije, da opozarja Avstrijo na izpolnitev pogodbenih dolžnosti."

Koroški Slovenci ne zahtevamo nobene „Slovenske Koroške", je menil dr. Grilc, marveč so to podtikavanja nemških nacionalistov, ki s takimi parolami vzpodbujajo k sovraštvu med obema narodoma. „Zavedamo se, da je južna Koroška danes večinoma dvojezična. Vendar obstaja brez dvoma strnjeno južno-koroško ozemlje, kjer žive Slovenci, domačini, avtohtoni in ponosni na svojo 1400-letno preteklost. Na tem področju hočemo svoje pravice, ki so zajamčene v mednarodnem pravu in v avstrijski državni pogodbi. Želimo Koroško, v kateri bi živela oba naroda v polnopravnosti, v miru in skupnem prizadevanju za utrditev in krepitev demokracije."

V svojem govoru je dr. Grilc spomnil na vrsto protislovenskih izpadov in atentatov, še posebej pa na lanskoletne pogrome na dvojezične napise, ko je vlada klonila in faktično sistirala zakon, kar je edinstven primer v avstrijski pravni državi. V takem ozračju nacionalisti zahtevajo ugotavljanje manjšine, ki pa ga Slovenci — kakor je naglasil dr. Grilc — v kakršnikoli obliki z vso odločnostjo odklanjamo. „Zavedamo se namreč, da je v današnji situaciji tako ugotavljanje farza in roganje v obraz narodnostni skupnosti. Po stoletja dolgem zapostavljanju ter po 50- in 20-letnem odrekanju tudi mednarodno zajamčenih pravic nas mislijo danes šteti kakor živino. Tako ugotavljanje pa ne bi pomenilo nič drugega, kakor preštevanje tistih Slovencev, ki do danes še niso klonili nacionalističnemu pritisku; naknadno bi legaliziralo ta pritisk in raznarodovanje."

Ob koncu je govornik poudaril, da so manjšinske pravice demokratične pravice. Zato se le-te ne tičejo samo Slovencev, ampak vseh sodeželanov, ki jim je prava demokracija pri srcu. „Tisti nemško govoreči sodeželani, ki so danes z nami tukaj, se tega dobro zavedajo in upajmo, da se bo tem pridružila množica lojalnih državljanov, ki vedo, da se danes teptajo demokratične pravice Slovencev, jutri pa lahko iste pravice vseh državljanov. Nemškemu sodeželanu nočemo in tudi ne bomo odvzeli niti trohice njegovih pravic. Hočemo pa biti enakopravni in to je naša sveta pravica!"

Nacistična dediščina

Na Koroškem so se mračne sile zaklele, da bodo izbrisale slovenstvo ne le iz krajevnih napisov, temveč tudi iz src ljudi. Toda narod, ki že več kot tisoč let živi na tej zemlji, ki je preživel najhujše obdobje v človeški zgodovini, je navajen tega in ne kloni. Še vedno se bori za svoje zakonite pravice in priznanje enakopravnosti z večinskim narodom. Nacionalistični skrajneži uporabljajo najpodlejše metode, da bi uničili vse, kar je slovenskega. Dokaz za to je nedavni zločinski atentat na spomenik padlim slovenskim antifašistom na Robežu pri Apačah.

Predstojnik severnega oddelka Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani dr. Tone Zorn nam je odgovoril na vprašanja v zvezi s položajem slovenske manjšine na Koroškem.

■ Ali Avstrija priznava obstoj Slovencev na Koroškem in Štajerskem ter gradiščanske Hrvate?

Kot je znano, žive Slovenci v Avstriji na Koroškem in v obmejnem območju Štajerske, predvsem v radgonskem trikotu. Medtem ko Avstrija priznava obstoj Slovencev na Koroškem, obstoja Slovencev na Štajerskem ne priznava (v radgonskem trikotu živi okoli 5000 Slovencev). Avstrijci zastopajo stališče, da so štajerski Slovenci prišli v manjšinsko določilo v državni pogodbi le po zmoti. Položaj manjšin v Avstriji opredeljuje poleg splošnih norm meddržavnega prava in saintgermainskega miru, predvsem sedmi člen avstrijske državne pogodbe, podpisane 15. 5. 1955, ki nadrobno opredeljuje pravice koroških in štajerskih Slovencev ter gradiščanskih Hrvatov ter avstrijske obveznosti do njih.

■ Avstrija pomanjkljivo izpolnjuje obveznosti do manjšin!

V nasprotju s pričakovanjem Avstrija vse do danes ni izpolnila prevzetih obveznosti do manjšin, določenih v sedmem členu avstrijske državne pogodbe. Namesto, da bi izpolnjevala sprejete obveznosti, je Avstrija državno pogodbo izkoristila za zoženje pravic koroških Slovencev.

Prvi akt, usmerjen k manjšinski zaščiti, je bil sprejet že jeseni 1945. To je tako imenovana „uredba o obvezni dvojezični šoli", po kateri so bili dolžni učenci obeh jezikov obiskovati skupen pouk v obeh jezikih. Namesto da bi Avstrija dvojezično šolo še nadalje razvijala, je bila ta šola na pritisk nemških nacionalističnih sil, po dosegi popolne avstrijske suverenosti, odpravljena v letih 1958/59. Od takrat morajo starši svoje otroke posebej prijaviti k dvojezičnemu pouku. To dejstvo samo po sebi pomeni diskriminacijo manjšine. Drugi zakonski ukrep iz leta 1959 je t. im. zakon o uporabi slovenskega jezika pred sodiščem. Tudi ta zakon je zožil dotedanje pravice manjšine, saj je omejil nastopanje Slovencev pred sodiščem s tolmačem od dotedanjih devet sodnih okrajev na vsega tri. Tretji manjšinski zakon pa je zakon o dvojezičnih topografskih napisih, sprejet julija lani. Prav ob tem zakonu se je najbolje pokazal avstrijski odnos do slovenske manjšine in vplivnost nemških nacionalističnih krogov pri varstvu manjšine.

■ Kakšen namen je imel zakon o dvojezičnih napisih?

Namesto da bi v duhu državne pogodbe, 17 let po njenem podpisu, uveljavili dvojezične oznake na vsem slovenskem in jezikovno mešanem ozemlju Koroške, bi po tem zakonu bili postavljeni dvojezični napisi v 205 raztresenih krajih južne Koroške. S tem naj bi se pač prikazala, kot pravijo koroški Nemci, raztresenost Slovencev med večinskim narodom. Dejstvo, ki pa ne ustreza resnici. Da bi še bolj razbili Slovence, so ob tej priložnosti odšteli od manjšine vse, ki so jim t. im. števni komisarji pri ljudskem štetju 1961. leta vpisali za Slovence žaljivo in diskriminatorsko oznako „windisch" s še nekaterimi jezikovnimi kombinacijami. S tem je zakonodajalec očitno pristal na uvedbo tiste jezikovne kategorije, ki so jo prvič uvedli nacisti. Torej lahko vidimo v uporabi te jezikovne kategorije nacistično dediščino. Značilno je, da ozadje takega postopka tudi avstrijski izvedenci za manjšinska vprašanja opredeljujejo kot poskus atomizacije slovenske manjšine.

■ Kako ocenjujete reakcijo nacionalistov na Koroškem v zvezi s postavitvijo dvojezičnih napisov?

Čeprav zakon o dvojezičnih topografskih napisih niti zdaleč ne izpolnjuje obveznosti, zajetih v državni pogodbi, je celo tako pomanjkljiva izvedba vzbudila močno reakcijo nemških nacionalističnih sil na Koroškem, združenih v obeh avstrijskih meščanskih strankah, svobodnjaški in ljudski, predvsem pa v osrednji protislovenski organizaciji Kärntner Heimatdienst (Koroška domovinska služba), ki zajema v celoti kakih 17 različnih nemških nacionalističnih organizacij in društev. Dogodki po poskusu postavitve 205 krajevnih napisov lanske jeseni so še vedno sveži. Nemški nacionalisti so uspeli odstraniti vse dvojezične napise; značilno za avstrijsko prakso je, da niti eden od storilcev ni bil kaznovan. Še pred tem so nemški nacionalisti v letih 1971-72 oskrunili več spomenikov padlim slovenskim antifašistom v Grebinju, Žrelcu in Borovljah. Višek tega nastopanja pa pomeni atentat na spomenik padlim slovenskim antifašistom na Robežu pri Apačah. Vzporedno z napadi na spomenike protifašističnim borcem, ki jih je Avstrija po državni pogodbi dolžna varovati, pa nemške nacionalistične organizacije odkrivajo spomenike ljudem, ki so padli v boju s slovenskimi partizani.

■ Kdo v Avstriji podpira boj manjšine za izpolnitev sedmega člena državne pogodbe?

Dogajanja na Koroškem so v zadnjem času pripeljala do ustanovitve solidarnostnega odbora — Solidarnostni odbor za pravice koroških Slovencev — ki ga predstavlja poleg slovenskih organizacij tudi vrsta nemških naprednih organizacij na Koroškem. Njihova naloga je neposredna podpora manjšini za dosego njenih pravic. Predvsem — odbor najavlja, da se bo boril proti „ugotavljanju" slovenske manjšine, se pravi proti postopku, ki naj bi po prizadevanjih nacionalistov in Heimatdiensta dokazal, da Slovenci na Koroškem predstavljajo le neznatno manjšino, za katero ni potrebno manjšinsko varstvo niti izpolnitev 7. člena državne pogodbe. Vse kaže, da bi želeli pri tem uporabiti prakso dosedanjih avstrijskih ljudskih štetij, ki še zdaleč ne dajejo realne podobe slovenskega in jezikovno mešanega dela Koroške.

Od političnih strank je Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev podprla le Komunistična partija Avstrije, ki pa ni v parlamentu in zatorej v avstrijskem političnem življenju nima tiste politične teže, ki bi jo imela v nasprotnem primeru.

Po lanskih dogodkih je kancler dr. Kreisky ustanovil komisijo za dvojezične krajevne napise, ki naj bi izdelala predloge za prihodnjo manjšinsko zaščito. Dela te komisije se ne udeležujejo predstavniki manjšine, ker v njej sodeluje podpredsednik Heimatdiensta. Komisija podpira predlog za „ugotavljanje" manjšine kot izhodišče za nadaljnje reševanje manjšinskega vprašanja. V zadnjem času se je prvič sestal „kontaktni odbor", sestavljen iz predstavnikov manjšine, vlade in političnih strank, in obravnava problematiko slovenske skupnosti.

■ Kako ocenjujete bodoči razvoj na Koroškem?

Opazovalec dobiva ob zadnjem reševanju ali (bolje) nereševanju slovenskega manjšinskega vprašanja vtis, da skuša Avstrija v določeni meri zavlačevati pozitivnejšo manjšinsko zaščito za slovensko skupnost. Na to kaže celoten razvoj po maju 1955, saj je vodil k utesnjevanju, ne pa k uresničitvi določil avstrijske državne pogodbe.

Za gradiščanske Hrvate pa ni bil sprejet še noben zakonski ukrep in prihodnost ne obeta kaj novega.

Mladina, Ljubljana 25. 10. 1973

Den slowenischen Mitbürgern endlich jene Rechte zugestehen

die im Staatsvertrag festgelegt sind

Der Obmann des Bundes Kärntner Studenten Gerhard Friedrich erklärte in seiner Rede bei der Abschlußkundgebung der Demonstration des Solidaritätskomitees für die Rechte der Kärntner Slowenen in Klagenfurt:

Immer wieder wird versucht, das Eintreten für die Rechte der Kärntner Slowenen als einen Kulturkampf darzustellen, der nur die Slowenen etwas angeht. Ich will als deutschsprachiger Kärntner versuchen, meine Motive darzustellen, im Solidaritätskomitee mitzuarbeiten und an dieser Kundgebung teilzunehmen. Da das Solidaritätskomitee ein Zusammenschluß sehr verschieden ausgerichteter Organisationen und Personen ist, sind diese Motive nicht unbedingt repräsentativ. Vielleicht helfen sie aber, etwas zur Verständigung zwischen den Teilnehmern dieser Kundgebung und jenen beizutragen, die dagegen auftreten oder dieser ganzen Frage keine rechte Bedeutung beimessen.

Einer der zentralen Punkte in allen Auseinandersetzungen ist die sogenannte Minderheitenfeststellung. So betont etwa der Kärntner Heimatdienst immer wieder, daß er nichts gegen die Verwirklichung des Artikels VII des Staatsvertrages einzuwenden habe, nur: zuerst muß eine Minderheitenfeststellung stattfinden. Vielen Kärntnern, die in Schulen und Massenmedien fast nichts von diesem Problem gehört haben, erscheint diese Forderung durchaus vernünftig, und sie verstehen nicht, warum sich Slowenen und viele deutschsprachige Kärntner dagegen wehren.

Betrachten wir den Artikel VII des Staatsvertrages, der von allen als Grundlage jeder Lösung anerkannt wird. In diesem Artikel ist die Rede vom slowenischsprachigen und gemischtsprachigen Gebiet, in dem zweisprachige Schulen, zweisprachige Gerichte und zweisprachige topographische Aufschriften vorzusehen sind. Nirgends ist die Rede von einem bestimmten Prozentsatz an Slowenen, von dem diese Bestimmungen abhängig sein sollen. Und dieses gemischtsprachige Gebiet ist bekannt, es ist das angestammte Siedlungsgebiet der Kärntner Slowenen.

Bedenken wir noch eines. Der Staatsvertrag wurde im Jahre 1955 abgeschlossen und schuf die Grundlage für die Wiederherstellung eines demokratischen und freien Österreichs. Morgen jährt sich zum 18. Mal der Tag, an dem der letzte Besatzungssoldat österreichischen Boden verlassen hat. Die Bestimmungen des Artikels VII sind aber bis heute nicht verwirklicht worden.

Keiner kann bezweifeln, daß diese Verzögerung von nahezu 2 Jahrzehnten dazu beigetragen hat, die Zahl der Kärntner Slowenen zu verringern. Viele Kinder wurden nicht in ihrer Muttersprache unterrichtet und sind so der slowenischen Sprache und Kultur entfremdet, die aber ein fester Bestandteil der Kärntner Geschichte ist.

Wer jetzt einer Minderheitenfeststellung das Wort redet, akzeptiert damit das Unrecht, daß Verfassungsbestimmungen nahezu zwei Jahrzehnte unerfüllt bleiben, daß die dadurch begünstigte Dezimierung als Vorwand genommen wird, diese Rechte wiederum nicht zu verwirklichen.

Sich gegen solche Mißachtungen der österreichischen Verfassung zu wehren, ist Aufgabe aller demokratisch gesinnten Kärntner. Ich rufe Sie daher auf, dafür einzutreten, daß unseren slowenischen Mitbürgern endlich jene Rechte zugestanden werden, die in einer Demokratie selbstverständlich sein sollten und die im Staatsgrundgesetz und im österreichischen Staatsvertrag festgelegt sind. Es handelt sich dabei keineswegs um Sonderrechte, sondern um Grundrechte jedes österreichischen Staatsbürgers, das Recht auf die eigene Muttersprache.

Wenn wir am Nationalfeiertag der Wiederherstellung einer souveränen Republik Österreich auf der Basis des Staatsvertrages gedenken, dürfen wir nicht darauf vergessen, daß ein für viele Südkärntner wichtiger Teil dieses Vertrages noch nicht verwirklicht ist. Diese österreichischen Staatsbürger brauchen die Solidarität aller demokratisch gesinnten Kärntner, gleich mit welcher Muttersprache und aus welchem politischen Lager sie kommen, sie brauchen diese Solidarität gerade heute, am Vorabend des Nationalfeiertages.

PO ŠIROKEM SVETU

MOSKVA. — Ob udeležbi kakih 3000 delegatov 120 mednarodnih in 1100 nacionalnih organizacij iz 140 držav sveta je bil v Moskvi mednarodni kongres miroljubnih sil. Otvoritve kongresa so se udeležili tudi najvišji sovjetski voditelji, pozdravni govor je imel glavni tajnik sovjetske KP Leonid Brežnjev, predsednik mednarodnega odbora za mir indijski predstavnik Romesh Chandra pa je prebral poslanico, ki jo je kongresu poslal glavni tajnik Združenih narodov Waldheim. Na kongresu so razpravljali o vseh perečih vprašanjih današnjega sveta, posebej še o miroljubnem sožitju, o mednarodni varnosti, o razorožitvi, o vprašanjih Indokine in Bližnjega vzhoda, o varnosti in sodelovanju v Evropi, Aziji in Afriki, o boju proti kolonializmu in o drugih perečih vprašanjih človeštva.

BEOGRAD. — Kot gost predsednika Tita je bival na obisku v Jugoslaviji glavni tajnik CK KP Češkoslovaške Gustav Husak. V uradnem sporočilu o obisku je rečeno, da sta Tito in Husak v prijateljskem ozračju in duhu medsebojnega razumevanja proučila razvoj odnosov in možnosti razširitve in poglobitve sodelovanja med obema državama in partijama ter izmenjala misli o aktualnih mednarodnih vprašanjih in o vprašanjih mednarodnega delavskega in komunističnega gibanja. Ob tej priložnosti je jugoslovanski predsednik z zadovoljstvom sprejel vabilo, da obišče Češkoslovaško.

KAIRO. — Varnostni svet je moral sprejeti še drugo resolucijo o ustavitvi ognja na Bližnjem vzhodu, preden je res prišlo do prekinitve sovražnosti med Izraelom in arabskimi deželami. Hkrati je bilo sklenjeno, da bodo Združeni narodi poslali na Bližnji vzhod svoje mirovne sile, ki naj bi obsegale šest do sedem tisoč mož. Prvi oddelki teh sil so bili že premeščeni s Cipra na Bližnji vzhod ter so začeli zavzemati položaje med sovražnima stranema. V sklopu teh prvih oddelkov je tudi nekaj avstrijskih vojakov, ki so doslej pripadali sanitetnim oddelkom mirovnih sil OZN na Cipru.

NEW YORK. — Glavna skupščina OZN je pozvala Južno Afriko, naj osvobodi vse politične jetnike, ki so zaprti zaradi svojega protirasističnega prepričanja. Resolucija je bila sprejeta s 112 glasovi, proti je glasovala Južna Afrika, medtem ko sta se Portugalska in Paragvaj vzdržala glasu. Resolucija tudi poudarja, da v južnoafriških zaporih nečloveško ravnajo s političnimi jetniki, ki jih pogostoma mučijo.

MOSKVA. — V sovjetski prestolnici je v starosti 90 let umrl maršal Sovjetske zveze Semjon Mihajlovič Budjeni. Pokojni maršal je slovel kot „prva sablja revolucije" in kot zadnji genij „vojne s konjenico". Tekom svojega življenja se je udeležil štirih vojn, njegove posebne zasluge izvirajo iz revolucije, udeležil pa se je tudi druge svetovne vojne. Nekaj časa je bil Budjeni tudi namestnik ministra za obrambo, po zadnji vojni pa je živel v bližini Moskve ter se je udeleževal najvažnejših uradnih proslav, čeprav se ni mogel sprijazniti z mislijo, da bi predstavljal samo simbol slavne preteklosti.

CAPE CANEVERAL. — Ameriška vesoljska ustanova NASA je sporočila, da bodo 10. novembra izstrelili v vesolje laboratorij „Skylab 3". Domnevajo, da bo tričlanska posadka (Gerald Carr, William Pogue in Edward Gibson) ostala v vesolju več kot dva meseca, morda celo 80 dni; s seboj bo vsekakor imela hrane za najmanj 85 dni. Po izjavi NASA bodo astronavti morda opravili pet vesoljskih sprehodov izven laboratorija. Če bo šlo vse v redu, se bo posadka vrnila na Zemljo šele proti koncu januarja ali celo v začetku februarja prihodnjega leta.

ŽENEVA. — Medparlamentarni svet je na svojem zasedanju v Ženevi sprejel resolucijo, ki ostro obsoja delovanje vojaške junte, ki se je polastila oblasti v Čilu. Tudi ta resolucija kaže, da svetovno javno mnenje ne veruje več zagotovilom novih oblastnikov v Čilu, ki so uvedli režim, kateri je na las podoben fašističnemu oziroma nacističnemu.

BONN. — Zahodnonemška vlada je pozvala Ameriko, naj se ne poslužuje zahodnonemških pristanišč za pošiljanje orožja in drugega vojaškega materiala Izraelu, ker želi voditi do krize na Bližnjem vzhodu nevtralno politiko. Odločno in jasno stališče zahodnonemške vlade je seveda izzvalo veliko ogorčenje v Ameriki, kjer so se pritožili, da med zahodnimi zavezniki ne najdejo dovolj razumevanja in podpore. Zaradi takega stališča pa je bil kancler Brandt deležen tudi ostrih napadov s strani desničarske opozicije, ki ji je poslušnost napram Ameriki očitno več vredna kot lastna neodvisnost.

Tudi gradiščanski Hrvati

zahtevajo izpolnitev določil 7. člena

„Gradiščanski Hrvati sodijo, da se z vlogo folklornega, muzejskega eksponata pač ne morejo zadovoljiti. Zato je hudo, če nemška večina gradiščanske Hrvate tako dojema in jih tako potem tudi obravnava."

V teh besedah je zelo jasno izpovedano, da se tudi gradiščanski Hrvati nočejo in ne morejo sprijazniti z dejstvom, da Avstrija še vedno ni izpolnila svoje zakonske in moralne dolžnosti do svojih manjšin, izhajajoče ne le iz določil 7. člena državne pogodbe, temveč tudi iz avstrijske ustave iz leta 1867 ter iz senžermenske mirovne pogodbe.

To so nedvoumno izpovedali ob 25-letnici Hrvatskega akademskega kluba na Dunaju, ki so ga priredili za letošnji avstrijski državni praznik. Osrednja prireditev v tem okviru je bil „Symposion Croaticon", na katerem so poleg predstavnikov gradiščanskih Hrvatov govorili tudi znani strokovnjaki manjšinskega prava, kot npr. prof. dr. Veiter in drugi. Prosvetni minister Sinowatz, ki naj bi simpozij otvoril, pa je svojo udeležbo odklonil, ker so se gradiščanski Hrvati „drznili" opozoriti na neizpolnjene obveznosti Avstrije.

Opozorilo na te obveznosti je bilo seveda povsem upravičeno, saj se morajo gradiščanski Hrvati prav tako kot koroški Slovenci še vedno boriti za svoje najosnovnejše pravice, čeprav jim je v ustavi in mednarodnih pogodbah zagotovljena vsestranska enakopravnost. Hkrati so obravnavali tudi svoje notranje probleme, kjer gre za vprašanja jezika in kulturnega razvoja, predvsem pa za vprašanja sociološkega in socialnega značaja. Predvsem pa je bilo opozorjeno, da avstrijska javnost ni ustrezno seznanjena s problematiko narodnih manjšin, kar je brez dvoma eden izmed glavnih vzrokov tudi za to, da položaj teh manjšin ni bolj zadovoljivo rešen. Zato je imela prireditev med drugim in ne nazadnje tudi namen, da sooči avstrijsko javnost z dejstvom, pred katerim le-ta prepogosto zapira oči.

Prireditve gradiščanskih Hrvatov so se udeležili tudi številni predstavniki iz Jugoslavije in predvsem iz Hrvaške, ki so hrvaški narodnostni skupnosti na Gradiščanskem zagotovili vso potrebno podporo v njenem nadaljnjem prizadevanju za dosego narodnostnih pravic in enakopravnosti.

Sploh je bilo ob tej priložnosti poudarjeno, da se hoče Jugoslavija odločno in trajno zavzemati za pravice hrvaške in slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji ter da so povsem neosnovane v Avstriji razširjene trditve, češ da tozadevno v Beogradu mislijo drugače kot v Ljubljani ali v Zagrebu.

Problemi narodnih manjšin

na seminarju mladine iz Koroške in Slovenije

V Celovcu so se minulo soboto in nedeljo zbrali predstavniki Zveze mladine Slovenije, Zveze skupnosti študentov Slovenije ter Zveze koroških študentov (Bund Kärntner Studenten) na seminarju, na katerem so razpravljali o pomenu dvojezičnega pouka za narodne manjšine.

Omenjene organizacije se v svojem poročilu za tisk strinjajo, da je eden odločilnih pogojev za nacionalno enakopravnost dobro zgrajen sistem dvojezičnih šol ter ugotavljajo, da je treba sedanji šolski sistem na Koroškem, ki temu načelu ne ustreza, spremeniti s tem, da se uvede celovit dvojezičen pouk.

Pravice in položaj italijanske in madžarske narodnostne skupnosti v Sloveniji, o katerih so poročali predstavniki teh narodnosti, smatrajo predstavniki Zveze koroških študentov (Bund Kärntner Studenten) za vzorne, je dalje rečeno v objavi za tisk, ki potem ugotavlja:

„Vsako propagandno manipuliranje v zvezi z izvajanjem 7. člena državne pogodbe odločno zavračamo in obsojamo kot onemogočanje demokratične ureditve in ustavnega položaja in izvajanja pravic slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, ki so zajamčene z avstrijsko državno pogodbo. S tem v zvezi ugotavljamo, da je SFR Jugoslavija s podpisom državne pogodbe jasno priznala sedanje avstrijske državne meje, obenem pa opozarjamo na to, da ima kot sopodpisnica državne pogodbe tudi legitimno pravico, da budno spremlja in zahteva izpolnjevanje vseh obveznosti, ki za avstrijsko državo izvirajo iz te državne pogodbe. Vsak poskus izkrivljanja teh dejstev obsojamo kot nevarno demagogijo, ki obremenjuje tudi meddržavne odnose."

Na seminarju udeležene organizacije so z zadovoljstvom ugotovile, da dosedanji stiki predstavljajo dobro podlago za nadaljnje sodelovanje in so se že dogovorile za seminar v Sloveniji, kjer bodo razpravljali o vprašanjih izobraževalnega sistema, to je o šolski in visokošolski reformi.

„Manjšina je lahko enakopravna

le tedaj, če to želi večinski narod

V okviru nove televizijske oddaje „Mi med seboj" je bila minuli četrtek v Lendavi razprava o položaju in vlogi manjšin v Sloveniji. V razpravi so sodelovali predstavniki madžarske in italijanske narodnosti v Sloveniji ter zastopniki tamkajšnjih Slovencev, torej večinskega naroda; kot gosta pa sta bila navzoča tudi zastopnika koroških in tržaških Slovencev.

Razprava je zelo prepričljivo pokazala, kako tvorno je zožitje pripadnikov raznih narodnosti v Sloveniji tudi pri reševanju zapletenih nalog. Pokazala je predvsem, da je le popolna in resnična enakopravnost narodnosti, kakor so jo v Sloveniji uzakonili z ustavo in jo dosledno spoštujejo v vsakdanji praksi, lahko jamstvo za uspešno skupno reševanje vseh vprašanj.

Vsebina in potek razprave sta napravila globok vtis zlasti tudi na predstavnika zamejskih Slovencev. Tako je predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze v Trstu Boris Race naglasil, da mu je bogata razprava predstavnikov narodnosti še bolj utrdila prepričanje, da je manjšina lahko enakopravna le tedaj, če to želi večinski narod. Štejem v čast slovenskemu narodu, ki te pravice nudi svojim manjšinam, je izjavil predsednik Race in menil, da ga je posebno prevzela organizacija dvojezičnega šolstva, ki očitno kaže na željo večinskega naroda po ureditvi takih materialnih in duhovnih pogojev, ki zagotavljajo obstoj in vsestranski razvoj manjšin. „Žal pa je marsikje drugod odnos do manjšin tak, da jih peha na pot asimilacije, saj živijo v okolju, ki pomeni talilni lonec za druge narodnosti."

Zastopnik koroških Slovencev dr. Erik Prunč pa je opozoril, da njegovi rojaki na Koroškem ravno v istem trenutku demonstrirajo za pravice, ki so manjšinam v Slovenji samo po sebi umevne. Poudaril je, da je vzdušje na razpravi prepričljivo dokazalo, da je manjšina enakovredni partner in enakopravno izraža svoje zahteve, misli in pobude. Iz tega vzdušja očitno veje spoznanje, da lahko postanejo manjšine trden most med narodi. „Zbliževanje ljudi različnih narodnosti na povsem enakopravni ravni pomeni zame doživetje, iz katerega bom črpal moč za nadaljnji boj za naše pravice."

Določila 7. člena

je treba izpolniti v vseh podrobnostih

S svojega zborovanje v Rogaški Slatini so geografi Slovenije poslali protestno pismo avstrijski zvezni vladi, v katerem z ogorčenjem protestirajo proti atentatom proti koroškim Slovencem, kot sta bila v zadnjem času zlasti razstrelitev partizanskega spomenika na Robežu ter bombni napad na sedež ZSO v Celovcu. Slovenski geografi zahtevajo ustrezne ukrepe avstrijske vlade, da bodo krivci odkriti in kaznovani. Posebej pa zahtevajo, da Avstrija čimprej izpolni določila 7. člena v vseh podrobnostih.

V pismu slovenskim organizacijam na Koroškem pa so slovenski geografi naglasili, da podpirajo njihov odločen in brezkompromisen boj za uveljavljanje vseh narodnih pravic koroških Slovencev. „Slovenski geografi smo vedno smatrali vse pokrajine, naseljene s Slovenci, kot enoten nacionalni kulturni prostor," je rečeno v pismu, „zato smo tudi del svojih strokovnih, raziskovalnih prizadevanj posvečali Koroški in drugim pokrajinam slovenskega zamejstva. Danes se obvezujemo, da bomo svoje delo v tej smeri še razširili in poglobili. Še posebej pa obljubljamo, da bomo našo mladino, ki nam je zaupana, vzgojili tudi v ljubezni do zibelke slovenstva — do Koroške in koroških Slovencev."

Dve zanimivi razstavi

v ljubljanskem razstavišču Arkade

Prejšnji teden so v razstavišču Arkade v Ljubljani (Trg revolucije 18) odprli dve gostujoči razstavi iz Hrvaške: ena prikazuje namizni pribor in posodje od renesanse do secesije, druga pa predstavlja mojstra medaljerstva Vladimira Štovička in Želimira Janeša.

Razstavo „Namizni pribor in posodje od renesanse do secesije" je strokovno pripravil Muzej umjetnost i obrt v Zagrebu, ki na tem področju razpolaga z izredno obsežnimi in dragocenimi zbirkami. Prireditelji so razstavo zasnovali tako, da posredu- je skratka vse, kar sodi na pogrnjeno mizo. Obsega skupine posodja in pribora iz časa renesanse, baroka, rokokoja, klasicizma, bidermajerja, obdobja historičnih slogov in secesije. V pretežni večini gre za namizno opremo, ki je bila namenjena predvsem za slovesnejše priložnosti, tako da so razstavljeni predmeti hkrati tudi spomeniki obrtniške in oblikovalne veščine. Čeprav obsegajo posamezne skupine tudi povsem okrasne predmete (nastavke, vaze, figure), pa je težišče vsekakor na tistih kategorijah predmetov, ki so namenjeni rabi (pribor, krožniki, kozarci, sklede itd.) in torej razodevajo osebno kulturo gostiteljev minulih dni.

Za razstavo je izšel zelo dragocen katalog, ki poleg podatkov in barvnih reprodukcij razstavljenih predmetov prinaša tudi razpravo o razvoju namiznega pribora in posodja ter o kulturnozgodovinskih vidikih prehranjevanja in pogoščanja.

Hrvatsko numizmatično društvo pa je organiziralo razstavo „Vladimir Štoviček-medalje in Želimir Janeštaktile". Oba umetnika sodita v sam vrh sodobnega jugoslovanskega medaljerstva ter razstava s svojim obširnim izborom, ki daje prireditvi določene poteze retrospektive, seznanja z razvojno potjo obeh umetnikov in z rezultati njunih ustvarjalnih naporov. Pomen in teža razstave pa je tudi v različnosti koncepcij obeh umetnikov, ki sili obiskovalca v primerjanje, tehtanje in razmišljanje o bistvu in možnostih medaljerstva.

Razstava v Arkadah je odprta dnevno od 10. do 19. ure, v nedeljah pa od 10. do 13. ure.

TONE SVETINA 201

UKANA

TRETJA KNJIGA

Zadremal je s knjigo v roki. Zbudil se je, ko mu je s tleskom padla na tla. Spet je sanjal o velikih ribah. Tokrat mu je prijel som, kakršnega še ni bil potegnil iz jezera. Črn in dolg kakor veslo. Neskončno dolgo ga je vlekel k bregu. Vsakič, kadar ga je privlekel do čolna, je bil manjši. Ko pa ga je nazadnje le potegnil na suho ... je knjiga padla na tla, pes je zarenčal in ga zbudil.

Skušal je znova zaspati. Želel je, da bi se povrnile sanje o velikem somu, da bi ga vlekel na breg, kjer bi mu z veseljem zabil nož v zaglavno vretence ter gledal, kako jezno otepa z mastnim repom in odpira gobec z rdečimi škrgami ...

2

Vzhajajoče sonce je posrkalo jutranjo jesensko meglo z jezera. Nenadoma se je zablestela gladina z odtenki rumenečih gozdov in belimi vrhovi gora. Izza otoka, kjer so čemele zaplate odmrlega listja, je priplul čoln. Za njim se je od vzhodne obale vlekla bela brazda izginjajočih pen, naznanjajoč bližnjo spremembo vremena, ki draži živčne ljudi in ribe, da rade prijemajo.

Ozračje je bilo hladno in čoln s samotnim ribičem se je komaj vidno premikal. Vesla so skoraj tipaje segala v vodo.

V goščavi na skali tik nad železniškim predorom v Zaki se je zganil Tonček. Ko je dvignil k očem daljnogled in spremljal samotni čoln, so se mu poteze na obrazu zaostrile.

„Ali bo pravi?" je šepnil Nestor, ki se je pretegoval, da ne bi otrpnil od mraza.

„Mislim, da bo! Za sabo vleče ribiške vrvice," je dejal Tonček in ponudil daljnogled Nestorju.

Le-temu je pogled zdrsnil skozi vejevje čez železnico in cesto na jezersko gladino.

„Major Wolf! Seveda! Kdo drug tako pozno jeseni lovi ribe?"

V cerkvi pod gradom se je oglasil zvon. Bila je nedelja in pritrkavalo je k maši. Jugozahodnik jima je vel v obraz in zvonenje je tako močno donelo prek vodnih planjav, kot bi bila cerkev tik pod njima.

„Mu že zvoni!" je dejal Tonček in potisnil predse novo nemško mavzerico z daljnogledom. Usmeril jo je proti čolnu, ki je od otoka zavil proti orumenelemu ločju in se bližal obali.

„Če se bo kot po navadi držal plitvin, kjer so ribe, se nama bo moral približati na razdaljo dvesto metrov v kake pol ure," je sklepal Tonček.

Tudi Nestor je pripravil puško.

Pomežiknila sta si, kar je pomenilo, da sta oba pripravljena. Čez čas se je tiho priplazil do njiju po trebuhu eden od dveh kurirjev, ki sta jima z brzostrelkama krila hrbet. Poročal je Tončku, da se je pod njimi, v bunkerju ob vhodu v predor, premenjala straža in da je odšla patrulja z mitraljezom proti postaji.

Prav! Vrni se na mesto! Dobro pazita, da nam kdo ne pride blizu, ker bi bili sicer izgubljeni."

Včasih se je zgodilo, da je patrulja zavila navzgor na skale, ker so jih od tam večkrat vznemirjali ostrostrelci, pa tudi z mitraljezi so že napadli postajo. Zato bi bilo nevarno, če bi imeli nasprotnika za hrbtom. Ležati podnevi le sto metrov nad progo je bilo veliko tveganje. Če bi se dalj časa zadrževali v grmovju na tem nosu in če bi sovražnik zvedel zanje, bi jim lahko zastavil pot z dveh strani.

Prejšnji večer je imel Nestor naročenega trafikanta, ki naj bi bil prišel na zvezo. Ko je odhajal iz skrivališča za Savo, je srečal Tončka, ki se je takoj ponudil, da gre z njim. Že nekaj časa sta skupaj iskala gestapovskega vodnika, domačina, ki je vodil Hartwickovo skupino po sledovih Tončkovih varnostnih grup. Trafikant je bil točen. Sestali so se v kmečki hiši na obrobju naselja. Od vseh vesti o dogodkih okoli nemških štabov sta bila najbolj vesela obvestila, da pojde major Wolf naslednji dan s čolnom ribarit. Tonček je bil ves iz sebe zaradi požiga Radovne in zavoljo tega, ker so črnorokci grozili očetu, da ne bo živel več kot mesec dni. Nekajkrat so voglarili okoli hiše, še večkrat pa skrivaj čakali nanj. Pred kratkim je bil Tonček na štabu korpusa, kjer ga je zbodel Maks, kako da Gorenjci ne morejo pospraviti majorja Wolfa. Obljubil mu je, da jim bo poslal na pomoč Mihajla in še katerega od korpusnih diverzantov. Čeprav se Tonček ne bi odrekel tej pomoči, mu je čast velevala, da sami opravijo z njim, kot so s von Graffom in množico Wolfovih tipalk. Tudi z Wolfom so imeli neporavnane težke račune. Dan za dnem so se šli, kdo bo koga.

Nestor je dobro čutil, da major Wolf vse bolj čvrsto stiska obroč okoli njegovega centra. Nastavil mu je že nekaj pasti, da bi ga spravil s sveta. Prek zveze je dobil sporočilo, da bi se župan rad sestal z njim in se o nečem pogajal. Namignjeno mu je bilo, da utegne major Wolf poskrbeti za njegovo bolehno mater, da bi jo izpustili iz koncentracijskega taborišča. Vabilo za navezavo stikov so nekajkrat ponovili. Toda Nestor se ni odzval. Slutil je past.

Radišani so se spominjali dveh zgodovinskih dogodkov

Tudi po naših krajih so najrazličnejša društva v minulih tednih prirejala bučne proslave in pohode, ki so veljali obujanju spomina na dogodke pred dobrim polstoletjem. Zanimivo pa je, da se nobeno teh združenj — ne sedaj, ne v preteklosti — ni spomnilo nekaterih drugih dogodkov, ki pomenijo morda še večjo zarezo v zgodovini naše dežele in človeštva sploh. To dejstvo vsekakor upravičuje sum, da dotični krogi, ali vsaj pretežna večina od njih, pri svojih praznovanjih zasledujejo povsem drugačne cilje.

Slovensko prosvetno društvo „Radiše" pa je priredilo minulo nedeljo v svoji dvorani pri cerkvi kulturno prireditev ob 35-letnici vdora nacističnih čet v Avstrijo in ob 25-letnici deklaracije o človekovih pravicah.

Ta prireditev je bila sprva zamišljena kot navaden koncert. Neposredna bližina avstrijskega državnega praznika in splošna načela društvenikov pa so dala povod, da so prireditvi, katere sta se poleg drugih številnih gostov udeležila tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzi Weiss in župan žrelske občine dvorni svetnik dipl. inž. Ernst Dobernig, dali poseben okvir. 12. marca letos je minilo 35 let od tistega dneva, ko so Hitlerjeve čete vkorakale v Avstrijo in so tako za sedem krvavih let zbrisale državno eksistenco te dežele. 10. decembra pa bo 25 let, odkar je glavna skupščina Združenih narodov na slovesen način proglasila svojo splošno deklaracijo o človekovih pravicah. Tragedija, ki se je pričela leta 1938, naj bi bila torej s tem proglasom deset let po svojem pričetku za vedno končana.

Pač pa se moramo koroški Slovenci povprašati, ali je ta deklaracija prinesla tudi nam popolno enakopravnost. Josef Friedrich Perkonig, katerega oče je bil Slovenec, mati pa Nemka, je v svojih poznejših letih tožil, da se je odtujil slovenski narodnosti zato, ker so mu venomer dopovedovali, da je slovenščina jezik hlapcev in za zakotje in da mora ta jezik v tej deželi molčati. Isto nam gotovi krogi dopovedujejo še dandanes. Toda kdo more govoriti o enakopravnosti ljudi, katerih jezik se javno sramoti in zaničuje? Ali se tako ne sramoti in zaničuje tudi ljudi, ki ta jezik govorijo?

Take in podobne so bile misli, ki jih je nanizal govornik v svojem nagovoru. Prireditev sama je bila nadvse pestra in razgibana. Ob začetku je bila kratka proslava, katero je otvoril moški zbor s „Pobratimijo", zaključil pa mešani zbor s Prešernovo „Zdravico". Z recitacijami sta nastopila Franci, Walter in Andrej Lampichler.

Koncert so pričeli s svojimi izvajanji „Radiški fantje". Doživeto so zapeli šest narodnih. Navdušiti so znali predvsem s svojo fantovsko prešernostjo. Nato je nastopil moški zbor, ki ga je vodil Stanko Wrulich. Radiški pevci so že od nekdaj znani po svojem ubranem petju. Zato so tudi tokrat kaj kmalu našli stik s poslušalci. S pretežno rodoljubnimi pesmimi pa je zaključil prireditev mešani zbor, ki ga je vodil Šiman Wrulich. Na splošno je treba povedati, da je nedeljska prireditev zelo dobro uspela, tako po svoji vsebini in sestavu, kakor tudi po podajanju.

Janko Ogris

PETINSEDEMDESETLETNIK

Pred dnevi je Janko Ogris, po domače Miklavž v Bilčovsu, zdrav in čil v krogu družine in prijateljev obhajal svojo 75-letnico.

Njegovo življenje je en sam neprestan boj za dosego pravic koroških Slovencev. Čeprav se Janku Ogrisu v mladosti ni izpolnila njegova vroča želja, da bi postal učitelj, kar mu je zaradi narodnostne zavednosti preprečil takratni nadučitelj v Bilčovsu, je kljub temu v svoji kulturno-politični dejavnosti imel toliko odgovornih funkcij, kot malokateri Slovenec na Koroškem. V letu 1933 je postal poslanec v koroškem deželnem zboru, kakor je zdaj tudi njegov sin dež. poslanec.

O življenju Janka Ogrisa smo podrobneje in obširneje poročali že ob njegovem 60-letnem jubileju. Zato tokrat samo ponovimo, da se more malokateri koroški Slovenec ponašati s podobno zgodovino kot naš jubilant Janko Ogris. Poleg številnih drugih lastnosti, s katerimi je obdarjen, je tudi ta, da z veliko ljubeznijo sodeluje pri našem listu, saj je eden naših najbolj aktivnih dopisnikov na terenu.

Ob njegovem življenjskem jubileju mu iskreno čestitamo in želimo, da bi mu bilo naklonjenih še mnogo zdravih in srečnih let, da bi še naprej uspešno prispeval k upravičenemu boju koroških Slovencev za dosego narodnih pravic in resnične enakopravnosti!

Planinci treh dežel

so se zbrali na tradicionalnem srečanju

Prejšnjo soboto in nedeljo je bilo v Postojni 9. srečanje planincev treh dežel. Srečanja, ki je vsako leto v eni izmed dežel Furlanija-Julijska krajina, Koroška in Slovenija, so se poleg domačinov, ki so bili tokrat gostitelji, udeležili tudi predstavniki omenjenih dežel, med katerimi je bilo z dvema delegatoma zastopano tudi SPD v Celovcu.

Številne domače in tuje goste je pozdravil predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Miha Potočnik. Po sprejemu pri predsedniku občinske skupščine Postojne, tov. Miranu Fajdigi, so si planinci ogledali največjo zanimivost tega kraja — Postojnsko jamo. Nato je v prostorih hotela „Jama" sledil delovni program, ki je obsegal dva referata. Dr. Jurij Kunaver je predaval o svojevrstnosti kraških pojavov, Aleš Kunaver pa o poteku himalajske odprave na Anapurno. Predavanji sta predavatelja olepšala z barvnimi diapozitivi. V diskusiji oziroma razgovorih, ki so potekali v prijetnem vzdušju, je prišlo tudi do izraza, da bodo jugoslovanski planinci drugo leto na Plataku na Hrvaškem obhajali 100-letnico organiziranega planinstva, prav tako bodo italijanski planinci drugo leto proslavili 110-letnico obstoja italijanskega planinskega društva, Korošci pa 10-letnico rednih srečanj planincev treh dežel. Leto 1974 bo torej posvečeno jubilejnim prireditvam.

9. srečanje planincev treh dežel je imelo obeležje svojevrstnosti kraškega sveta, čigar lepote in znamenitosti so si naslednjega dne ogledali. Tako so med drugim obiskali tudi Institut za raziskovanje krasa v Postojni ter si ogledali še druge kraške zanimivosti na področju Postojne. Občudovali so 9 kilometrov od Postojne oddaljeni Predjamski grad, katerega početki segajo nazaj v 13. stoletje. V njem je tudi majhen arheološki muzej. Pri Pivki jami, ki je od Postojne oddaljena 5 kilometrov, pa so planinci imeli piknik. Kamping pri Pivki jami slovi kot eden med najlepšimi v Evropi. Prvotni načrt, da bi se povzpeli do Vojkove koče na Nanosu, kjer naj bi bil piknik, so morali zaradi slabega vremena opustiti. Kljub temu je srečanje doseglo svoj namen, saj so udeleženci bili teoretično in tudi praktično seznanjeni s posebnostmi kraškega sveta, ki odkriva svoje čare prav na področju Postojne.

Tudi drugače je srečanje bilo uspešno, saj je mnogo prispevalo k nadaljnji poglobitvi tovariških odnosov med planinci treh dežel.

Tudi to je primer

načrtnega ponemčevanja južne Koroške

Čeprav se na Koroškem nenehno izvaja ponemčevanje, določeni krogi trdijo — po načelu: napad je najboljša obramba, — da Slovenci Koroško „slovenizirajo". Boj Slovencev na Koroškem za izpolnitev člena 7 državne pogodbe smatrajo nekateri za izdajalsko dejavnost napram Avstriji in za nevaren ekstremizem. Žal so se temu žargonu v zadnjem času pridružili tudi avstrijski vladni krogi, ki prav radi „operirajo" z izrazom „ekstremisti". Pri tem mečejo v isti koš neonaciste in Slovence, ki se borijo za izpolnitev člena 7 državne pogodbe. Vendar pa številka 7, ki se pogosto pojavlja zapisana na raznih poslopjih, cestah itd., ni nič drugega kot opozorilo, da koroški Slovenci že 18 let zaman čakamo na izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe in da bi bil že skrajni čas, da se nam dajo pravice, ki nam pripadajo.

Kljub zagotovilom vseh strank, da smo koroški Slovenci enakopravni, se ponemčevanje izvaja nemoteno naprej. Sploh smo prišli do spoznanja, da je ponemčevanje nekakšna manija, ki je nekaterim avstrijskim državljanom prešla v meso in kri. Ozdravitev tega bolestnega stanja je seveda zelo težavna. Opisati vam hočemo enega izmed neštetih primerov, ki se stalno ponavljajo in mečejo slabo luč na avstrijsko, zlasti pa na koroško javnost.

Pred nekaj leti je na planini Rožci v Karavankah nad Podrožco pogorela pastirska bajta, last pašniške zadruge v Št. Jakobu v Rožu. Pastirsko bajto je imela oziroma ima še danes v najemu neka smučarska organizacija iz Vrbe. Ko so po požaru kočo spet zgradili, so seveda obnovili tudi najemniško pogodbo, v kateri je bilo med drugim izrecno poudarjeno, da se ime pastirske koče „Roschitzahütte" ne sme spremeniti. Letos spomladi pa so se pojavili plakati, ki so vabili na tradicionalni „Karavanški tek" in na katerih so pastirsko kočo na Rožci že imeli „prekrščeno" na ime „Veldnerhütte". Tudi koroški tisk je prevzel novo ime.

Takšnih in podobnih primerov bi lahko naštevali še in še. Če sedaj tem ljudem, ki so odgovorni za vsebino plakata, očitamo, da je to, kar so storili, nepravilno in da se temu pravi ponemčevanje, bodo seveda užaljeni in takoj trdili prav nasprotno, češ, poglej jih Slovence (po navadi uporabljajo zato drug izraz), spet imamo dokaz, da Slovenci slovenizirajo Koroško.

Čeprav je obče znano — saj zgodovina o tem piše — da je Slovencem pretila nevarnost vedno s severa (Drang nach dem Süden), se Slovenci niso nikoli zatekli k jadikovanju, da imajo strah, kot to delajo zadnje čase velenemško in fašistično usmerjeni krogi na Koroškem oz. v Avstriji. Sploh opažamo, da so ti krogi zelo „plašni", saj se po vsaki akciji, ki je bila naperjena proti koroškim Slovencem, takoj distancirajo od nje — zakaj neki?!

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje na izlet na

RATITOVEC

v nedeljo 4. novembra 1973. Zbirališče ob 6. uri zjutraj pred Mlečnikovo bencinsko črpalko v Kožentavri.

Ratitovec je 1672 metrov visoka gora nad Selško dolino, s katere se zlasti v jeseni nudi čudovit pogled na okoliške vršace. Ratitovec spada v skupino vrhov poti prijateljstva.

Peljali se bomo z avtomobili preko Škofje Loke skozi Selško dolino do naselja Prtovč nad Železniki. Od tam je še eno uro hoda na vrh, kjer je tudi planinska postojanka. Vračali se bomo preko Sorške planine v Bohinj in si ogledali še zanimivosti Bohinjskega jezera.

S planinskimi pozdravi!

Odbor

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Spričo slabih izkušenj vseh, ki so se pogajali z gestapom, in spričo sumničenj, ki so se med tovariši takoj porajala, se ni hotel spustiti v nobeno igro. Ob mislih na razrušen dom in bolno mater, ki je zaradi njega še v večjih težavah, mu je bilo hudo pri srcu. Tudi on se je hotel rešiti nevidnih rok, ki so mu stiskale vrat. Izvedel je, da poročnik Hartwick s skupino nevarnih domačinov nenehno vohlja za njegovimi obveščevalci in da ima nekaj ljudi nalogo, ujeti ali ubiti Tončka, ki je bil strah in trepet nemških podrepnikov, saj je bil povsod in nikjer, zmeraj na pohodu kot volk. Nestor ni mogel odreči, ko je Tonček predlagal: „Greva nadenj. Midva sama. Zdaj ali nikoli. Gre za to, ali bo on nas ali mi njega."

Nestor je vedel, da ima Tonček prav. Ko se je stotnik Vogt premaknil s svojimi psi še bliže reki in je zašel včasih tudi čeznjo, neposredno v njegovo bližino, je premaknil svoje taborišče uro hoda više, pod Planino Pečano, v skrito zakotje, kjer so se izgubljali celo lovci. Komaj so si uredili taborišče in steze za zveze, že so nekega meglenega jutra doživeli napad. Prišli so policisti in Hartwickova skupina. Na srečo je bilo enega izmed njegovih fantov nekam nagnalo in je zablodil malo stran od taborišča, na rob, pa je med drevjem zagledal Nemce, ko so se počasi vzpenjali po strmini skozi goščavo in obkoljevali taborišče. Fant je s hlačami pod koleni nekajkrat ustrelil s pištolo in tako opozoril tovariše na nevarnost. Precej stvari so pozabili v kolibi: nahrbtnike, papirje in pisalni stroj. Dva fanta sta padla, enega je oklal pes, medtem ko so Nemci izgubili samo psa, ki ga je ubila partizanska krogla. Nestor in Tonček nista še odkrila, kdo bi jih lahko izdal v tako skritem kraju. Nestor je preselil center daleč stran, v Bohinjsko kotlino, kamor Hartwick in Vogtovi psi niso našli, ker bi se prej srečali z odrednimi stražami.

Da major Wolf in župan nista bila za požig vasi, jim je poročal Riegel. Tudi trafikant je potrdil to, pa le niso verjeli. Zanje je bil Wolf vir vsega zla, z njim so hoteli poravnati račune tudi za vse tisto, kar so počenjali drugi.

Pred nekaj dnevi so pripeljali k Tončku človeka, ki je z njim sodeloval v prvem letu vstaje. Nemci so ga zaprli in izpustili, nekaj časa je bolehal, ko pa se je pozdravil, so ga spet zaprli. Zdaj je prišel na Jelovico, v partizane. Terenci so ga sprejeli medse. Ta možakar, ki je imel doma ženo in otroke, je padel pred Tončkom na kolena in povedal, da so ga spustili iz zapora zato, da bi ubil Tončka, Nestorja, ali Jelovčana, katerega koli od njih, ki bi prišel prej na zvezo. Vosovci so med ljudi vrgli vest, da je bil mož pri nekem napadu ubit, v resnici pa so ga poslali v eno izmed skritih delavnic korpusa.

O vsem tem sta premišljala Nestor in Tonček ko sta čakala na čoln, ki ga je zakril lok obrežja. Naposled se je le pokazal. Tonček je v daljnogledu zagledal moža v uniformi, ki so se za njim podili zaman več kot leto dni. Zdelo se mu je prav neumno — pred dvema letoma bi ga bili zlahka ujeli ali ubili, saj se je sam pogajal s partizanskim poveljstvom, s partijo in oblastjo, medtem ko so Nestor in njegovi opozarjali, da je prevarant in provokator . . .

Tonček se je skušal umiriti. Predse je potisnil puško z daljnogledom. Preračunala sta, da bosta sreljala iz razdalje dvesto ali tristo metrov in da jima tokrat ne bo ušel, razen če splava k ribam v vodo ali zleti k pticam v nebo.

Na njuno veliko presenečenje pa čoln ni zavil k obali. Major Wolf je zaveslal v širokem loku vstran, da bi obkrožil otok. Ko da bi nekaj slutil, je hitreje premikal vesla . . .

„Ta hudič naju je zavohal," se je pridušal Tonček in stisnil kopito tesno k ramenu.

„Najmanj štiristo metrov je daleč, če ne več, toda pritisniva, tale zelo težko pride na muho!"

Čoln je drsel enakomerno, za njim se je vlekla široka bela sled. Mož v čolnu je malo močneje pritegnil z levim veslom, tako da se je njegov široki hrbet zožil in se je proti njima obračal z bokom. Tonček ga je ujel v daljnogledov križ. Globoko je zajel sapo, da bi bil miren. Nestor je nestrpno čakal na njegov strel.

V smrečje nad njima je priletela od jezerske obale šoja in zakrehala, kot bi jo kdo zmotil.

Strel je ostro jeknil nad gladino. Voda ni brizgnila. Človek v čolnu se je naglo upognil, kot bi bil zadet, in napravil nekaj zavesljajev, da je čoln zdrsnil v bočno lego.

Ustrelil je še Nestor in voda je brizgnila tik ob čolnu. Ko pa je spet odjeknil Tončkov strel, se je postava v čolnu dvignila, se zagrabila z roko za prsi in padla v vodo.

„Zadet je!" je zarenčal Tonček in val zadovoljstva ga je preplavil, ko je odložil puško in dvignil daljnogled.

Na mirni gladini je čoln obstal nepremično, okoli njega so se širili in izgubljali krogi, kot bi bil kdo vrgel v vodo velik kamen.

„Kaj pa, če je samo ranjen?" je podvomil Nestor.

Še nekajkrat sta ustrelila na čoln — morda je Wolf za njim? Voda je pljuskala, čoln se je vijugal. Nista še izpraznila šaržerja, ko se je onkraj jezera, pri hotelu Petranu, oglasil brzostrelni top. Veriga eksplozij je zahrumela po skalah tik nad njunima glavama. Za hrbtom se je vžgala praprot in trava.

Na železniški postaji je zabobnela strojnica. Pognala sta se — s spremljevalcem vred — skozi sikajočo točo drobcev in oblačke strupenega dima. Veje so ju tolkle po obrazu.

Ustavili so se šele globoko v gozdu, v zavetju roba, da so prišli do sape in se razgledali, če je pot v strmo

12 U 694/73

Im Namen der Republik!

Das Bezirksgericht Klagenfurt hat durch den Richter LGR Dr. Fresacher in der Strafsache gegen Herbert Guttenbrunner wegen Übertretung gegen die Sicherheit der Ehre nach der am 19. 10. 1973 in Gegenwart des Privatanklägers Dr. Josef Feldner und seines Vertreters Dr. Karl Th. Mayer, sowie in Anwesenheit des Beschuldigten Herbert Guttenbrunner durchgeführten öffentlichen Hauptverhandlung zu Recht erkannt:

Der Beschuldigte

Herbert Guttenbrunner,

26 Jahre, Angestellter, Köttmannsdorf, Am Teller 11, ist

schuldig,

er hat am 31. 8. 1973 in Klagenfurt durch die Verfassung und Veröffentlichung des Artikels „Es naht der Herbst" insbesondere der Textstellen: „So kann ich nur bei meiner Meinung bleiben: In meinen Augen ist der „Heimatdienst" (und angeschlossene Vereine) das Krebsgeschwür Kärntens und solche Geschwüre wuchern bekanntlich" in der Ausgabe der periodischen Druckschrift „Slovenski Vestnik" vom 31. 8. 1973 auf S 5 den Privatankläger Dr. Josef Feldner in einem Druckwerk namentlich ohne Anführung bestimmter Tatsachen verächtlicher Eigenschaften und Gesinnungen geziehen.

Er hat hiedurch die Übertretung nach § 491 StG, § 29 Pressegesetz begangen und wird hiefür nach § 493 StG zweiter Strafsatz unter Anwendung des § 261 StG zu einer Geldstrafe von

S 1.000.— (tausend)

im Uneinbringlichkeitsfall 5 Tage Arrest

und gemäß § 389 StPO zum Strafkostenersatz, sowie gemäß § 29/2 Pressegesetz zur Zahlung einer Geldbuße von

S 2.000.— (zweitausend)

an den Obmann des Kärntner Heimatdienstes Dr. Josef Feldner

verurteilt.

Gemäß § 43 Pressegesetz ist der Beschuldigte verpflichtet, die Veröffentlichung dieses Urteiles in der ersten oder zweiten Nummer der periodischen Druckschrift „Slovenski Vestnik" nach Rechtskraft dieses Urteiles durchzuführen, widrigenfalls ab diesem Zeitpunkt die periodische Druckschrift nicht mehr erscheinen darf.

Gemäß § 41 Pressegesetz wird der Verfall der Ausgabe vom 31. 8. 1973 der periodischen Druckschrift „Slovenski Vestnik" angeordnet.

Gemäß § 5 Pressegesetz haften der Eigentümer und der Verleger der periodischen Druckschrift „Slovenski Vestnik" zur ungeteilten Hand mit dem Beschuldigten für die Geldstrafe, die Geldbuße und die Kosten des Verfahrens.

Bezirksgericht Klagenfurt
Abt. 12, am 19. 10. 1973
Dr. Hadmar Fresacher

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku

vabi na predavanje

„KÄRNTNER HEIMATDIENST VČERAJ IN DANES"

ki bo v soboto 3. 11. 1973 ob 19.30 uri v dvorani gostilne „Rössiwirt" (Stefitz) v Pliberku.

Predavatelj: Zdravko Velik, študent prava na Dunaju.

Predavanju sledi diskusija. Vsi prisrčno vabljeni!

Odbor

Iz Bilčovsa in okolice

Pred nedavnim smo v naši občini obhajali pomembno in tudi redko slavje — zlato poroko.

Pred 50 leti sta si v tukajšnji župni cerkvi podala roke k zakonski zvezi Jožef Raihman po domače Ljinči na Moščenici in Marija rojena Užnik p. d. Plažicava v Št. Janžu. Z mladostno vnemo sta tedaj mlada poročenca prevzela Ljinčijevo posestvo v svojo last in oskrbo ter tako razbremenila ženinovo mater, ki je morala voditi domače gospodarstvo, ker je njen mož že dolga leta poprej umrl. V prvi svetovni vojni je padel en ženinov brat, drugi pa je še v stari monarhiji postal sodnik. Ker je bil zaveden Slovenec, po plebiscitu ni dobil službe v domači deželi. Zato je bil prisiljen preseliti se v Jugoslavijo, kjer je bil dalj časa okrajni sodnik v Prevaljah in nato v Kočevju. Kmalu po upokojitvi ga je smrt prezgodaj ločila od svojih dragih. Sedaj počiva v Žalah pri Ljubljani.

Ljinčijeva kmetija je zelo razsežna in zato sta mlada gospodarja morala krepko prijeti za krmilo, da sta kljub gospodarskim krizam privedla kmetijo do lepega ugleda. Prav ta kmetija je bila podlaga njunemu sinu, ki je danes gospodar, da jo je dvignil na stopnjo najsodobnejšega gospodarstva.

Ko je leta 1920 pogorel velik del vasi Moščenice, sta tudi Ljinčijeva hiša in gospodarsko poslopje postala plen uničujočega ognja. Ker se starejši sin ni vrnil iz prve svetovne vojne, je moral, četudi še mlad, današnji jubilant Jozej pošteno prijeti za delo. Morda je prav ta doba trdega dela bila odločilna, da je Jozej še danes delaven, tako da mu marsikateri mladi ljudje le težko sledijo pri delu.

Oba jubilanta sta bila tudi že pred poroko zelo delavna v naših slovenskih kulturnih društvih — Jozej v bilčovskem, Mojcej pa v šentjanškem. Oba sta v svoji mladosti v igri in pesmi imela svoje veselje. Rada pojeta še danes in ni je društvene prireditve, da je ne bi obiskala, če jima le zdravje to dopušča. Zavednost in zvestoba svojemu slovenskemu pokolenju je od davnih časov pri Ljinčijevih doma in se je seveda prenesla tudi na njihove otroke. Rodilo se jima je pet otrok, tri hčerke in dva sina. Eden sinov je v pretekli vojni moral dati življenje za pustolovščine Hitlerjevega tisočletnega rajha, drugi pa je naslednik na kmetiji, medtem ko so hčerke poročene v domači župniji. Da je bil slavljenec tudi napreden in razumen slovenski kmet, priča dejstvo, da je bil dalj časa krajevni načelnik Slovenske kmečke zveze in tudi v drugih kmečkih organizacijah, kjer je odločno zastopal težnje naših slovenskih kmetov.

Slavje zlate poroke je bilo prirejeno v duhu domačnosti in sloge s pričetkom v naši župni cerkvi. Pri zlati maši so sodelovali trije duhovniki — domači župnik Kassl, nečak slavnostnega para Rudi Safron in domačin kaplan Kapus Valentin. Cerkveno slavnost so še povzdignile pevke in pevci društvenega mešanega zbora pod vodstvom pevovodje Foltija Kapusa. Po cerkvenem obredu so se številni svatje podali k Miklavžu, kjer jim je gostilničarka Kati Ogris, hčerka slavljencev, pripravila obilno gostijo. Ob prepevanju lepih slovenskih pesmi so se gostje še dolgo v noč zabavali in ob najlepšem razpoloženju obhajali jubilej.

Pred koncem slovesnosti je Janko Ogris starejši v lepem in pomenljivem govoru na kratko orisal potek petdesetih narodu in naši slovenski zemlji posvečenih let ter jima prisrčno čestital k jubileju v želji, da bi doživela še mnogo srečnih in zdravih let.

Tem voščilom se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika, čigar zvesta čitatelja sta oba jubilanta.

Na Potoku pri Bilčovsu je pred kratkim umrla Rotija Bister, rojena Pajnter. Doživela je visoko starost 83 let.

Že v mladih šolskih letih je morala vsled težkih življenjskih pogojev takratnih let, ko so delavske gostaške družine svoje člane le težko preživljale, služiti kmetom za pastirico. Pozneje je služila še mnogo let kot kmečka dekla, dokler se ni poročila z Mihaelom Bistrom. S svojimi prihranki sta si na Potoku zgradila hišico. Ker sta bila pridna in sta se dobro razumela, sta z delom prislužila toliko, da je bilo za življenjske potrebe. Pred dobrim letom je umrl mož Miha, sedaj pa mu je sledila še njegova žena, tako da sedaj oba počivata na bilčovskem pokopališču in uživata večni mir.

Pretekli ponedeljek se je v delavnici lesnega podjetja Francija Gasserja hudo ponesrečil mizar Schelander Franci iz Moščenice. Stroj mu je odrezal vseh pet prstov leve roke. Z našim Francijem, ki je tudi pevec moškega pevskega zbora SPD Bilka, iskreno sočustvujemo in želimo, da bo ozdravel in zopet prišel kmalu med nas ter da se bo po možnosti še nadalje mogel zaposliti pri domačem podjetju.

Dom v Tinjah vabi na dvodnevni

SEMINAR O DRUŽINI

- **v soboto 3. novembra 1973 od 9. do 16.30 ure.**

  Predavatelj: dr. Ivan Hribernik, Kranj.

- **v nedeljo 4. novembra 1973 od 9. do 16.30 ure.**

  Predavatelj: prof. dr. Anton Trstenjak, Ljubljana.

Vabljeni so starši in vzgojitelji, profesorji, učiteljice in učitelji.

Počastili smo spomin

na junake protifašističnega boja

V teh dneh smo na 40 pokopališčih širom južne Koroške počastili spomin tistih junakov, ki so na naši zemlji darovali življenje v oboroženem boju proti fašizmu — pripadnikov številnih evropskih narodov, ki so se na Koroškem kot partizani bojevali za osvoboditev zasužnjenih narodov in s tem tudi za osvoboditev Avstrije. Na vseh teh pokopališčih so predstavniki Zveze koroških partizanov položili vence, prav tako pa so vence polagali tudi predstavniki jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu.

Prejšnji teden, na predvečer avstrijskega državnega praznika, so se predstavniki Zveze odporniškega gibanja in žrtev fašizma (KZ-Verband) na celovškem centralnem pokopališču poklonili spominu žrtev, ki so med leti 1938 in 1945 darovale svoja življenja za osvoboditev izpod zločinskega nemškega fašizma. Komemoracije so se udeležili tudi slovenski zastopniki žrtev fašizma.

Predsednik KZ-Verbanda Josef Nischelwitzer je ob tej priložnosti v kratkem nagovoru spomnil, da je boj zoper nemški fašizem zahteval milijone človeških žrtev, med njimi tudi stotisoče Avstrijcev. 2700 so jih obglavili, 16.400 so jih pomorili z zloglasnih fašističnih taboriščih, 8000 jih je umrlo pri mučenju v gestapovskih ječah, več kot 66.000 avstrijskih Židov pa je moralo umreti samo zato, ker so bili drugega verskega prepričanja. Govornik je tudi poudaril, da je na 40 koroških pokopališčih pokopanih več kot 500 mož in žena, ki so kot partizani žrtvovali svoje življenje za osvoboditev izpod fašizma.

V svojem govoru pa je predsednik Nischelwitzer tudi opozoril na današnji razvoj na Koroškem, ko neofašizem spet dviga glavo. Zato je poudaril, da je treba predvsem mladini pojasniti, kaj pomeni fašizem, da ogromne žrtve, doprinesene v protifašističnem boju, ne bodo ostale zaman.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

pobočje prosta. Umik bi jim lahko z dveh strani naglo odrezali. Zato so spešili naprej z vso naglico, dokler niso prišli na pobočje Pokljuke.

Čoln na jezeru se je umiril. Skozi prestreline se je vanj natekala voda. Vesla so ležala na gladini kot odmrle roke, vrvice z blestivkami so se potopile na dno. Gladina je bila zrcalno mirna. Senca zvonika je ležala na njej kot grozeča konica kopja.

3

Po zvijugani poti se je vzpenjala kolona s konjenikom. Prihajala je s Primorskega. Na sedlu so se ustavili, da bi se oddahnili. Pred seboj so v daljavi zagledali visoko planoto Jelovice. Za njenimi gozdovi se je poganjala v nebo veriga sneženih triglavskih gora, vzporedno z njo pa hribi Karavank. V prosojni luči so se gore grmadile druga ob drugi kot nepremagljiva pregrada.

„Gorenjska, kako lep in nevaren svet!" je dejal konjenik skupini do zob oboroženih fantov, ki so ga spremljali.

Sonce je zagrnil oblak in na pokrajino je padla temna senca.

„Gestapo... Kdo ve, kje in kdaj se bomo srečali z njim," se je konjenik obrnil k Blisku, ki ga je bil Maks določil za spremljevalca članu vrhovnega štaba narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije in slovenskega centralnega komiteja partije tovarišu Mihi. Bili so na poti v blejsko-bohinjski kot, kjer so pokrajinski aktivisti sklicali veliko vojaško politično posvetovanje.

Po primorskem osvobojenem ozemlju so se precej pogovarjali o gestapu. Mihi so nekateri odsvetovali to pot, saj so se višji voditelji vso vojno — razen redkih izjem — izogibali Gorenjske, nad katero je ležala senca gestapa, kjer je gospodaril Wolf z zankami in pastmi.

Na korpusni Ozni je bil Miha izvedel — in tudi sam je tako menil — da je strah pred gestapom pretiran. O tem ga je prepričal Jelovčan. Govorice, da ne veš, s kom imaš na Gorenjskem opraviti, so zgrešene. Služile so ciljem dobro preračunane nemške propagande, ki naj bi hromila moč odpora. Gestapovska moč na Gorenjskem da je malenkostna v primerjavi z belogardizmom v drugih pokrajinah.

Miha, ki se je bil že srečal z gestapovskimi šefi v begunjskih zaporih — tja so ga bili z zajetimi voditelji odpora na zahtevo Nemcev poslali Italijani, ne da bi bili vedeli, kdo je pravzaprav — se ni bal. Razložil jim je, da je vsaka policija, tako tudi gestapo, omejena v svoji moči. Ker se ukvarja predvsem z ukanami, je lahko tudi sama ukanjena, če se spopade z ljudmi, ki poznajo njene metode. Miha je imel iz svojega dolgoletnega partijskega dela, ko so ga nenehno preganjali, obilo izkušenj s policijami vseh vrst.

Blisk mu je dal prav. Če bi bil Wolf res tako močan, bi bil Jelovčana, Nestorja, njega in še koga drugega že davno vzel vrag. Gestapovska moč se je skrhala. Partizanska varnostna služba, za katero so delale oči in ušesa oboroženega naroda, je gestapu uspešno kljubovala in ga preraščala.

Blisk je zdaj delal na Ozni devetega korpusa, pri Maksu. Domenila sta se bila, da bo opravljal izredne naloge. Bil je mlad in neugnan, zato je zdržal nenehno na poti. Pomagal mu je iskati agenta Alfo, na skrbi je imel pripravljanje atentatov in podobnih težavnejših nalog, ki mu jih je dajal Maks. Pred nekaj dnevi je izvedel zamisel, o kateri sta se menila že z Artijem; le-ta je bil nedavno odpoklican v Belo krajino na centralo, k Matiji.

Sestal se je bil z Doris. Povabil jo je v bližnjo vas in v meglenem mraku sta se sešla na robu gozda. Spremljevalce je bil odstranil, tako da sta govorila med štirimi očmi. Krajevni aktivisti so jo vsi po vrsti hvalili, kako nesebično pomaga odporu z denarjem, blagom in obveščevalnimi vestmi, do katerih bi se težko prikopali.

Blisk pa je drugače gledal na njeno delo. Po Maksovem nalogu jo je kar naravnost in trdo prijel. Povedal ji je, da dvomijo o njeni iskrenosti in da je vse njeno delo na tehtnici. Vztrepetala je in njene oči so užaljeno zagorele. Ugovarjala je na vse načine, vendar mu ni ušlo, da rahlo drhti in skušža omrežiti tudi njega. Toda on je bil trden. V zaporu je zasliševal tudi Gorazda, ki so ga povezovali z njo in z majorjem Wolfom. Osebno je bil prepričan, da Gorazd ni nič kriv, toda okoliščine so govorile slabo zanj. Blisk je komaj prepričal Maksa, da so podaljšali preiskavo. Gorazd mu je bil povedal, kako je z njo in da je nevarna, ker zna omrežiti vsakega moškega. Takrat, ko so imeli z Wolfom prve stike, so vsi mislili, da ga je ona omrežila in ga s tem pridobila za osvobodilni boj. Blisk je spoznal, da Gorazd ni pretiraval. Življenja žejno žensko telo, ki je dišalo po sveži postelji in vabljivih užitkih, toploti, romantiki in skrivnosti, je bilo vaba, ki se ji je bilo težko odreči. Celo njemu, ki je tako ljubil Melito...

Ni ji pustil do besede. Povedal ji je, da jo nekateri iz nene bližnje okolice obtožujejo, da je gestapu napravila mnogo več uslug, kot bi bilo za dvostranskega agenta dopustno; očitajo ji celo krivdo za smrt nekaterih aktivistov v okolici.

Toliko da se ni zjokala. Skušal jo je pomiriti. Dejal ji je, da ji partizani dajejo možnost ovreči ta sumničenja s tem, da likvidira majorja Wolfa — lahko ga zastrupi, ali pa — kar bi bilo še bolje — mu podtakne v sobo, kjer se je vstavljal, mino. Razložil ji je, da bi uporabili mino na

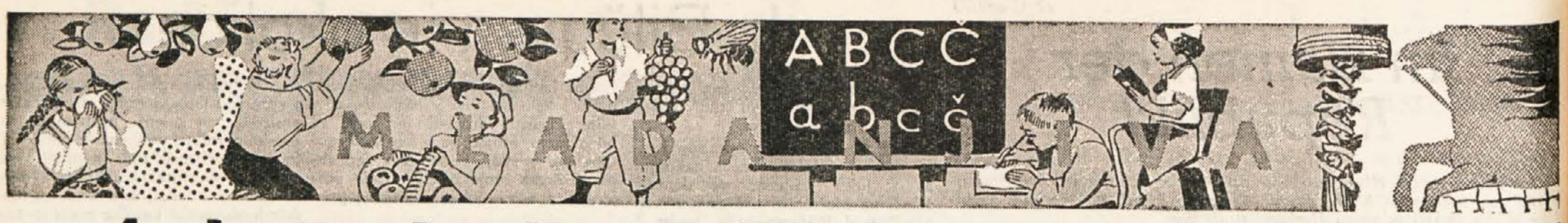

Jakec in teta Polona

Ko je bilo Jakcu tri leta, so ga doma naučili povedati, kje stanuje. „Za vsak primer, če te kdo ukrade," se je namuznila babica. Brž je znal zdrdrati: „Jaz sem Polajnarjev Jakec iz Strme poti šest." — „No, zdaj te bodo že vedeli pripeljati domov, če bi se ravno izgubil," si je oddahnila mamica.

Tako, predstavili smo vam Jakca. Toda, če že govorimo o njem, moramo seveda omeniti tudi , da ni maral tete Polone. Ni je maral, pa pika. Posebno pa se mu je še zamerila potem, ko so začeli šušljati po ulici, da tepe putke, če ji ne zneso jajc. Da je ni sram! Jakec je imel putke hudo rad. No, hvala bogu, Polona sploh ni bila njegova teta, ampak soseda. Le pravili so ji tako.

A glej smolo! Prav prvega v mesecu je potrkala na njihova vrata. Prijazno je zavila oči — in zacvilila: „Mi posodite za uro ali dve Jakca, tega pridnega fantiča? Bratovemu sinčku bi rada kupila obleko, pa bi jo kar na njem pomerila. Seveda bova šla v mestu tudi v slaščičarno, na torte, mmm, na sladke torte. Pa pazila bom nanj, na moč pazila!"

Kaj hočete? Mamici res ni preostalo drugega, kot da posodi Poloni Jakca za tisto dopoldne. Oblekli so ga v modro obleko, sedla sta na avtobus in se odpeljala v mesto.

Po trgovinah se je trlo ljudi. Seveda, okrog prvega je vedno gneča, ko prinesejo očetje k hiši denar. Šla sta mimo slaščičarne. Teta Polona se zanjo še zmenila ni. Zavila sta v prvo trgovino, pa v drugo in tretjo. „Majhnega otroka imam s seboj," je cvilila Polona povsod, — „pa še bolan je povrhu. Spustite me vendar naprej, res ne morem čakati v vrsti." Ljudje so bili prijazni — in so ju spustili naprej. Toda — ne mislite, da je kupovala Polona obleko za nečaka! Kje neki! To je bil namreč le izgovor. V resnici je rabila Jakca za to, da ji ni bilo treba — kot se spodobi — čakati pošteno v vrsti. O, fi presneta! Seveda, če tepe putke, ni to nič čudnega. Človek bi ji pripisal vse grdobije na tem svetu. Jakcu se je dokončno zamerila. Od sivega obupa ga je ločila le še misel na slaščičarno.

Potem sta šla mimo druge slaščičarne, in mimo tretje — zadnje v mestu. V nobeno nista zavila. Polona se je vsa predala kupovanju loncev in žlic in rjuh in v vsaki trgovini se je na njegov račun zrinila mimo vrste. Deset metrov od zadnje slaščičarne, ki jo je Polona kajpada spet prezrla — pa je Jakcu pošlo potrpljenje. V očeh se mu je prižgala iskrica. Na vogalu je stal policaj. Ko sta bila le še meter, dva od njega, — je nenadoma odprl usta in se pričel dreti na vso moč: „Pomagajte, pomagajte, ukradli so me! Jaz sem Jakec Polajnar iz Strme poti šest! Pomagajte, ukradli so me!"

Policaj se je v hipu obrnil in ju ostro premeril. Teta Polona je prebledela kot kreda. Brž ga je potegnila za rokav. „Za božjo voljo," je siknila, „kaj se pa dereš? Si znorel?" Jakec je globoko zajel sapo, napel grlo in spet zatulil: „Na pomoč, ukradli so me! Jaz sem Jakec iz Strme poti!"

Policaj se je odlepil od vogala in stopil k njima. „Je to vaš sin?" se je ostro zazrl Poloni v oči. Polono je popadla rdečica. „N-N-ak, n-ni," je jecljala. „Nečak? Vnuk?" — je vrtal policaj dalje in gledal vse ostreje. Teta Polona se je dokončno zmedla. Rdeča kot paradižnik je odpirala usta in hlipala — in nič pametnega ji ni prišlo na misel. Tega seveda ne sme povedati, da je z Jakčevo pomočjo goljufala ljudi v trgovini. Kaj naj si izmisli?

Toda policaju se ni dalo čakati. „Pojdite z menoj na postajo policije," je ukazal rezko. Teti Poloni so se šibila kolena, da je komaj hodila — in tako sram jo je bilo, da bi se najrajši vdrla v zemljo. Glavo je skrila za široko rdečo ruto, da je ne bi opazil kdo od znancev iz ulice. In na Jakca je bila tako strahovito jezna, da bi ga zmlela v drobno kašo, če bi ga mogla. Na postaji policije so Jakca še enkrat povprašali za naslov. Eden izmed policajev je brž sedel na motor in se odpeljal domov po očka. Že čez pol ure je bil očka pri Jakcu in potem se je vse razjasnilo. „Zakaj si pa vpil, da so te ukradli?" se je resnih oči obrnil policaj k Jakcu, potem ko je očka povedal do konca. Jakec bi lahko zdaj iztresel iz sebe vse, kar ve o Poloni. Da se mu je zlagala o tortah in tisto o trgovinah — in tudi o putkah, ki jih pretepa, bi lahko razkril reznico. Toda potem bi Polono gotovo zaprli — in ko je že sedela tu vsa skrušena in v zadregi, je sklenil, da bo vseeno raje molčal. Torej je zamrmral le: „Po mamici mi je bilo dolgčas, domov sem hotel." Policaj je jezno zmajal z glavo: „Ampak to se ne dela tako, kot si naredil ti! Le naviijte mu ušesa," je pokimal očku, ko sta odhajala skozi vrata na cesto.

Doma so Jakcu res navili ušesa. Ampak ne prehudo. In mamica mu je napravila dolgo pridigo o tem, da človek nikdar ne sme lagati. Saj res ne bo več lagal, toda, — naj si Polona le še enkrat drzne priti ponj — potem bo povedal vse. Tudi tisto o putkah.

A Polona ni več prišla. Že od daleč se je izognila njihovim vratom, kadar je šla mimo — in po ulici se šušlja, da se postavi zdaj vselej lepo v vrsto, kadar nakupuje prvega v trgovinah. In da tudi putk ne tepe več...

ČRTOMIR ŠINKOVEC

Nagajivka

Mar je to škrebljavka miška,
ki neutegoma škreblja,
ali s kljunčkom drobna piška
zrnje v kotu tam piklja?

Kakšna miška, kakšna piška,
pa še vrabci, hm, seve,
kakšen škrat je, ki tam zviška
tika-taka — kdo pove?

To je stara stenska ura,
izrezljan in lep okras,
ki nam z zvonkim zvenom dura,
z motnim molom meri čas,

čas pomladi in cvetenja,
čas zorenja in sadov,
čas ko megla nam jesenja
beli s snegom hišni krov.

Uganke

Nisem sonce,
vendar svetim.
Gorim, a ognja
ne zanetim.
(zarnica)

Vsa je slama izgorela,
hiša je ostala cela.
(pipa)

Obleke štiri v letu dni,
kdo zamenja, ugani ti!
(koledar)

Čuden je res ta stric:
zdaj je svetlih, polnih lic,
potlej hujšati začne,
dokler končno ne umre.
Teden dni nato ga ni,
potlej pa spet oživi
in čez čas ta čudni stric
spet je svetlih, polnih lic.
(luna)

S „p" me je malo,
z „n" me ni nič ostalo.
(pitje-nitje)

VLADO FIRM

Gorska kraljica

Megla, ki so jo prepodili vetrovi, se je razpotegnila proti spečemu Barju. Pernati prebivalci so še dremali in poležavali v svojih toplih gnezdih in tudi kak štirinožec je bil še presanjav, da bi se pretegnil na svojem ležišču. V travi, mlakah, pod širokim listom ali v krošnjah košatih bukev, je tako živel in dremal mali pisani svet vseh letnih časov.

Na sončnem pogorju Polhovega Gradca se je cvetje že kopalo v jutranji rosi in na široko odprlo svoje cvetove brenčečim čebelam, ki jih je prinesel prvi sončni žarek. Ko pa je pritegnila jutranja sapa, so svetli listi črnega gabra odplesali h gorski kraljici, Rumeni jožefci, najlepši med gorskim cvetjem, ponos Dolomitov.

„Pozdravljena, najlepša v naših gorah!" so zašepetali gabrovi listi. „Prisluhni, oče gaber je pregnal sivo meglo, da ti ne umaže nežnega cveta in tvoje smaragdno zelene oblekice."

„Zahvaljeni, bratci!" je odgovorila kraljica. „Očetu gabru povejte, da mu že pošljem brenčeče čmrlje in veselo bo, da bo kaj."

Jutranji vetrič je nežno zanikal njeno bujno cvetno glavico in zanjo lovil sončne žarke. V resnici sivkaste skale, ki jo je preraščal mah, je odpiral svoje cvetove rdeči sleč. Nagibal se je proti nežni jožefci in zašelestel: „Že prav, že prav. Res si najlepša med nami, toda tudi nas imajo radi čmrlji in čebele. Poglej tja, kjer se bohoti baron, Zlato jabolko, tam, na jasi, kako ga obletavajo čebele in čmrlji."

Gorska kraljica pa, vedno skromna, čeprav lepa, se ni prav nič jezila na jezičnega sleča.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

enostaven vžig po vžigalni vrvici v sosednjem prostoru, kjer bi eksplozija in razbitine podrte stene ubile majorja. Predložil ji je tudi dekle, ki ni imelo nobenih sorodnikov in bi takoj po eksploziji pobegnila v hosto in prevzela krivdo nase, tako da Nemci ne bi imeli vzroka maščevati se nad njo in njeno okolico.

Domenila sta se za mino. Vzel jo je iz torbe in ji jo položil v roke. Ogledovala jo je z vseh strani, boječ se, da se ji bo razletela v rokah. Potem ga je pazljivo poslušala, kako naj mino nastavi in kako naj jo vžge. Od te zamisli je pričakoval uspeh. Če se bo Doris odločila oprati svojo vest, bo žrtvovala Wolfa. Če tega ne bo storila, bodo imeli dokaz, da je kriva še več, kot jo dolžijo. Aretirali jo bodo in poizkušali izvabiti iz nje, če so jo Nemci uporabili za kanal, po katerem Alfa in morda tudi drugi, iz Hrastove skupine, obveščajo Wolfa.

Nekaj podobnega se je namenil dogovoriti z Lavro, ki naj bi z mino vrgla v zrak poveljstvo stotnika Knieckeja v Idriji. To dekle mu je bilo prineslo Anino pismo, ki ga je potem izročil Primožu. Z njo je imel težave. Dobro je delala, vendar ni mogla prikrivati svojih čustev do njega, Bliska. Čutil je, da bo slej ali prej izbruhnila, in bal se je, da ne bi nastale težave. Nič ni prikrivala, da je zaljubljena vanj. Prek nje in neštetih drugih izvidnikov so nadzorovali idrijsko posadko. To nevarno in dobro izvežbano vojsko je imel korpus v vsaki večji akciji za hrbtom.

Tudi za vodstva belih so pripravili nekaj paketov z minami. Treba jih bo na razne načine spraviti v postojanke.

Prenočili so na tej strani doline. Ponoči je prišel Tonček v spremstvu dveh mitraljeških trojk. Proti jutru so jih pospremili in zavarovali cesto in reko, tako da so nemoteno prišli na pobočje Jelovice.

S soncem so prišli na planoto, kjer je stala nekoč vas Dražgoše. Zdaj so bili tod samo ostanki kamnitih ruševin, sprani od dežja in porastli z orumenelimi travami. Od mogočne gorske vasi z veliko cerkvijo in košatimi domačijami, ki so se belile na zeleni preprogi položnih pobočij pod strminami Jelovice, je ostal samo boleč spomin: pepel in prah, razmetano kamenje, lijaki od eksplozij granat, ki jih je zaraščala trava...

Molče so obšli vas in njena opustela polja. Prišli so do mesta, kjer je stala cerkev — tu so Nemci postrelili vse moške iz vasi, od petnajstletnega dečka do starcev, prav vseh oseminštirideset, ki se niso umaknili z borci in so verjeli obetom Nemcev, da se jim ne bo nič zgodilo.

Tonček, ki se je udeležil dražgoške bitke kot mitraljezec, jim je pripovedoval, kako je bilo takrat. Tri dni je besnel spopad dvesto mož Cankarjevega bataljona s tri tisoč Nemci, ki so ob pomoči topništva zaman naskakovali snežene goličave pod vasjo in jih nastiljali s trupli. To je bil boj, ki so ga Nemci imenovali Großeinsatz in o katerem niso v svojem tisku niti črhnili.

Vzpeli so se na Bičkovo skalo. Malce so podoživljali hude ure tistih januarskih dni leta 1942, ko je bilo živo srebro zdrknilo dvajset stopinj pod ničlo in ko so španski borec Gregorčič, komisar Johan in Žagar sklenili, da se bodo na teh poljanah spopadli s sovražnikom na življenje in smrt. Hoteli so dokazati Nemcu, da ni še gospodar na slovenski zemlji. Če je bila kapitulirala vlada, to še ne pomeni da se je vdal narod ter se sprijaznil s porazom in postopnim uničenjem!

Pravzaprav so hoteli pokazati Nemcem, da izselitev Slovencev ne bo potekala tako zlahka, kot bi odgnali k mesarju čredo ovac: rajši umro, ko da bi se vdali.

„Tri dni smo vztrajali v dimu, ognju in krvi, ko so druga za drugo gorele domačije, med jokom žensk in otrok, med pokanjem, ki se je začelo z dnem in nehalo z nočjo," je dejal Tonček in brcnil v kopo tulcev v visoki, rumeni, že suhi travi. „Od tod je streljal Biček! Tamle pa sem bil jaz z mitraljezom. Triindvajset mitraljezcev pa nič koliko strelcev z dobrimi mavzericami je tolklo po Nemcih, pa so šli kar naprej..." Ob spominih grenkobe in zmage so ogledovali nekdanje položaje, kjer je divjala bitka.

„Dražgoše so slovenske Termopile," je rekel Blisk, ki se je rad ustavljal v tej razrušeni vasi, da se je napojil z novim srdom.

„Tu se je zbral cvet naroda. Najboljši od najboljših. In najtrši od trdih," je dejal Miha, Tonček pa je dodal: „In tudi najbolj trmasti od vseh trmastih na Gorenjskem. Ta boj je bil za Nemce kot za volka kost, ki se mu zatakne v grlu. Niso marali priznati, da so se udarili z bataljonom komunistične vojske. Ivanko mi je iz hotela Toplice poročal, da so se nemški oficirji menili in poročali v Berlin, da se je njihova vojska spopadla z enoto redne jugoslovanske vojske, izredno oborožene, ki še ni kapitulirala; in to takrat, ko so se nemške tankovske armade ustavile pred Moskvo!

To je bil prvi poraz, ki je dal misliti esesovskemu generalu. Ivanko je poročal, da so po pokolu Nemci rekli temu nadutežu Bluthund. Nič ni bilo s pomiritvijo dežele. Nič niso pomagale ustrelitve talcev ne selitve v Srbijo in na vzhod. Tudi napovedana priključitev dežele k velikemu rajhu je šla k vragu. Gaulajter je doživel beden sprejem. V gornjesavski dolini so mu zaminirali pot, slavnostnega sprejema ni bilo. Vse se je razsulo. Karkoli so si zamislili, je ostalo nekje na pol poti. Dražgoše so bile kamen, kjer so se Nemci prvič temeljito spotaknili, tako da jih še danes zanaša."

(Dalje prihodnjič)

Erskine Caldwell

Jesenska snubitev

Že dva meseca ali nemara še dlje je nosil Amos Williams sleherno nedeljo vrč svojega lanskega jabolkovca Esteri Tibbets in sedaj je menil, da je že čas, da se kaj zgodi. Amos se je že vse leto poskušal oženiti z Estero, toda Ester je imela dobro vpeljano farmo in lepo število gospodarskih poslopij, pa je mislila, da ji je tudi tako čisto dobro. Skoraj vsake nedelje zvečer je kazalo, kako je Ester že pripravljena privoliti v poroko, medtem je pa že zmanjkalo jabolkovca in moral je oditi pa čakati, da mine še en teden, ko bo znova poskusil.

Ko se je v ponedeljek zjutraj vračal na delo v tovarni, so drugi hoteli vedeti, če se je prošlo noč kaj pripetilo. Vsi v tovarni so vedeli, da je Amos vse mogoče poskušal, samo da bi se oženil z Estero še pred zimo, preden bo nastopilo hladno vreme. Amos je začel prinašati Esteri po vrč jabolkovca, ker je eden od možakarjev dejal, da ženska, ko se dovolj napije jabolkovca, vzame vsakega.

„Amos, kaj ti je sinoči rekla Estera?" je vprašal eden izmed ljudi in mežikal ostalim. „Je-li rekla, da te bo vzela?"

Nekaj minut ni Amos ničesar rekel. Ves teden je tovarna delala palčice za lizike, čez nedeljo je pa prišlo spet novo veliko naročilo. Amos je vzdignil vzvod in prilagodil stroj, da bo metal palčice na njegovo klop, medtem ko so vsi čakali okoli njega, da bi slišali kaj o Esteri.

„Nemara je prehitro zmanjkalo jabolkovca," reče. „Trenutek sem že pomislil, da bo pristala na ženitev, pa najbrž ni bilo dovolj jabolkovca."

„Veš kaj, Amos," reče nekdo izmed ljudi resno, „prihodnjo nedeljo boš moral nesti dva vrča jabolkovca. Ko sem jaz snubil svojo ženo, nisem mogel ničesar storiti, vse dokler ji nisem — kadar koli sem jo obiskal — prinesel po dva vrča. Torej ji moraš nesti dva vrča, Amos. To bo učinkovalo, da bodo stvari šle pravo pot."

„Pa bom res moral kaj takega storiti," reče Amos. „Ampak v sodu je že malo jabolkovca. Ostalo mi je samo še kakih pet — šest galon. Pa tudi zima že prihaja. Če se z Estero ne bova kmalu vzela, bom moral kupiti odeje."

„Amos, nesi ti prihodnjo nedeljo Esteri dva vrča, a če ves ta jabolkovec ne bo deloval, ti bom jaz dal pet galon iz svojega lastnega soda."

Amos je potegnil jermen na svojem stroju, ki je začel izmetavati palčice za lizike. Čim bolj se je bližala zima, tem neprijetneje se je počutil. Z Estero se je nameraval poročiti, preden bi se noči ohladile, da bi mu ne bilo treba kupovati novih odej. Sestra mu je odnesla vse koce, ko se je preteklo pomlad možila, pa jih ji sedaj ne more vzeti nazaj. Estera pa ima dovolj odej, tako da bi v tem primeru to zimo lahko rabil njene. Vse se bo dobro izteklo, samo če Estera pristane, da se poroči z njim. Živel bi v Esterini hiši, ki je za miljo bliže tovarni od njegove in tako bi mu ne bilo treba toliko pešačiti, kadar gre na delo.

Vse do konca tedna je bil Amos obupan. Že od torka je pritiskal mraz, njegova edina odeja pa je bil star rumenkast koc, za katerega je sestra rekla, da ga ne bo potrebovala.

V nedeljo proti večeru je Amos napolnil dva vrča svojega lanskega jabolkovca in ju vzel s seboj, da obišče Estero. Ko je prišel tja, je želel, da bi Estera takoj začela z njim piti. Estera je imela rada jabolkovec, posebno takega, ki je bil že eno leto star in sta že pred deveto uro en vrč izpraznila. Amos ni ves večer spregovoril nobene besede o ženitvi. Računal je, da bo bolje počakati s pogovorom o tem dotlej, ko bosta načela drugi vrč.

Estera je z drugega vrča pošteno potegnila in preden se je vsedla, je odplesala nekaj korakov.

„Dober je ta jabolkovec, Estera," je rekel ko za uvod.

Estera je ponesla spet kozarec k ustom in napravila dva ali tri požirke.

„Amos, tvoj jabolkovec je zmerom dober." Nasmehnila se mu je.

Amos si je z dlanmi drgnil kolena, da bi z njih zdrgnil temnomodri madež. Rad je poslušal, kako Estera hvali njegov jabolkovec.

„Fantje iz tovarne so mi obljubili, da mi bodo poklonili poln sod, ko se bom oženil," se je nesramno zlagal.

Pogledal je Estero v upanju, da bo na njenem obrazu zapazil kakšno znamenje, kako je na njo vplivala skrbno skovana bajka. Estera je brezizrazno gledala v strop, ko da ne ve, zakaj jo Amos vsako nedeljo obiskuje s svojim lanskim jabolkovcem. Amos je natočil še en kozarec iz vrča.

Medtem ko je Estera pila jabolkovec, je Amos proučeval kup debelih blazin in odej, ki so ležale na postelji v sosedni sobi. Ko je videl Esterine odeje, je bil bolj odločen kakor kdajkoli — tisti hip bi se ženil. Ni videl nobenega smisla, da bi prihajal vsak teden v njeno hišo in ji nosil svoj dobri jabolkovec, ko bo pa — če se bosta vzela — tu vsako noč in bo dobri jabolkovec ostal samo njemu.

Tudi tokrat, ko je prinesel dva vrča, je vedel da je to zanj najboljša priložnost v življenju. Ako bo Estera izpila oba vrča jabolkovca in bo še zmeraj odklanjala njegovo snubitev, potem nima nobenega smisla, da bi še kakšno kapljo potrošil za njo.

Estera je izpraznila kozarec in ga vrnila Amosu. Postavil ga je na mizo in se ozrl, da je videl, kako je Estera s palcem in kazalcem privzdignila rob obleke in brezbrižno vrgla koleno čez koleno. Takoj je vedel, da je drugi vrč napravil svoje, zakaj Estera ves ta čas, kar ji je prinašal samo po en vrč, ni še nikoli tako živahno vrgla nogo čez nogo. Natočil je še en kozarec in si navdušeno mel roke, medtem ko je ona nosila kozarec k ustom.

„Estera, v hranilnici imam nad sedem tisoč dolarjev," je začel. To je bila stvar, ki jo je vedno omenjal, preden jo je vprašal, če ga hoče vzeti. „Moja farma in poslopja so vredni tri tisoč dolarjev in nimam nobenih dolgov."

Ester je privzdignila oči in pogledala Amosa. Oči so ji bile videti zaspane, vendar pa je bila budna.

„Ne nameravam se poročiti," reče in se sploh prvič nasmehne. „Želim ostati taka kot sem, Amos."

To je bilo edinkrat — odkar je zahajal k njej — da ji je jabolkovec udaril v glavo. Vznemirjeno je gleda, presenečen spričo njenega naglega odpora.

„Ampak koci . . ." se nervozno zagovori.

„Kakšni koci?" ga vpraša, se opre na komolce, potem pa vstane in gre po sobi. Jabolkovec jo je povsem omamil.

„Zima prihaja — hladno vreme!" je obupano tarnal.

„Kakšno hladno vreme pa, Amos?" se je spet zasmejala.

„Pravkar sem mislil na odeje," reče brezupno.

Estera gre do vrat in pogleda v svojo sobo. Amos se ji približa in obstoji pred njo.

„Amos, saj nimam nobenih kocev," se nasmehne Estera, „zato pa imam dovolj blazin in odej."

„Rad bi, da bi se vzela," je zamolklo rekel. „Ali se hočeš omožiti z menoj?"

Estera ga grobo odrine in se vrne nazaj v sobo. Tako neumno se je hihitala, da še govoriti ni mogla.

Amos stopi k mizi in ji nalije še kozarec jabolkovca. Ko je pila, je bežno pogledal v skoro prazni vrč in se takoj zavedel, da mora pohiteti, ako hoče dobiti njeno privoljenje, preden bo jabolkovec pošel.

Ko mu je vrnila prazen kozarec, ga je Amos postavil na mizo in jo prijel za roko, preden se mu je mogla iztrgati. In potem, ko jo je tako držal, da ga ni mogla odriniti, jo je poljubil. Ker je vedel, da se ga bo skušala iznebiti, jo je objel z obema rokama in jo držal, dokler ji je govoril o ženitvi.

„Estera, hočem, da se poročiš z menoj," se je boril proti njeni moči, „kajti če se ne vzameva, bom moral kupiti nove odeje za zimo."

Estera ga je suvala in praskala, Amos jo je pa še čvrsteje držal. Videl je, kako je pobesnela, hkrati pa se ni mogla premagati, da bi se ne hihitala, bedasto kakor poprej. Amos je natočil poslednji kozarec medtem ko jo je z eno roko držal.

Ko jo je tako še naprej držal z eno roko, ji je nasilno skušal vliti jabolkovec v usta. Zdajci je Amosa pahnila z vso silo in oba sta se zvalila na tla. Amos se ni potolkel, Estera si je ob stolu razbila koleno, da ji je na nogi zazijala velika rana. Kri je skozi nogavice kapljala na tla.

„Ester, hočem, da se poročiš z menoj, takoj, preden bo . . ." začenja ponovno.

Preden pa je mogel izgovoriti še eno besedo, je Estera zgrabila bližnji vrč, v katerem je bil prinesel jabolkovec, in mu ga vrgla v glavo. Samo opazil ga je in se za hip zmedel. Zalučala ga je bila s tako močjo, da se je ob železni peči razletel na tisoč koščkov. Takoj je segla po drugem vrču, toda Amos je bil urnejši od nje. Zbežal je skozi vrata na dvorišče, preden ga je mogla vreči vanj. Ko je bil že na cesti, je ona že bila pred vrati in z vso silo zavihtela vrč nad njim. Amos se je z enim samim skokom vstran izmaknil in stekel naravnost domov.

Ko je prišel domov, mu ni preostalo nič drugega, ko da popije še nekaj več jabolkovca in gre v posteljo. Ker so se stvari tako razvile, je bil tako besen, da je popil trikrat več jabolkovca kot običajno, medtem ko se je spuščal v svojo klet.

In tako se je Amos naslednje jutro odpravil v tovarno, pomirjen z usodo, ki mu ni dovolila, da bi se bil poročil z Estero. Le to mu je bilo žal, da je porabil lanski jabolkovec, pa bo moral kljub temu — kupiti nekaj kocev.

Ko je prišel do tovarne, mu je neki tujec pri vhodu zastopil pot. Človek se ni hotel umakniti, ko je Amos poskušal vstopiti.

„Vi se pišete Amos Williams, kaj ne?" ga vpraša tujec.

„Tako mi je ime, odkar se spominjam," odvrne Amos nevoljno in hoče v tovarno.

„Well, z menoj morate v zapor," reče tujec in mu pokaže preganjeni papir.

„Zakaj pa?" vpraša Amos.

„Na papirju stoji: Osebni napad na Estero Tibbetts."

Po cesti je prišel do vrat tovarne človek, ki je bil pred tednom obljubil Amosu pet galon jabolkovca, ko mu je svetoval, da nese Esteri dva vrča. Vprašal je Amosa, kakšne neprilike ima.

„Ti si me spravil v to kašo," ga je Amos psoval. „Dejal si, da bosta ta dva vrča tako vplivala nanjo, da se bo omožila z menoj, sedaj me pa spravlja v zapor zaradi napada!"

„Well, seveda je to slabo, da moraš v zapor in tam izgubljati čas, ampak Amos, vse to si sam zakrivil."

„Kako: sam zakrivil?"

„Prav tako je, Amos. Žensk je troje vrst: Ženska, ki ji je potreben en vrč, ženska, ki sta ji potrebna dva vrča in ženska, ki so ji potrebni trije vrči jabolkovca. Moral bi mi takoj spočetka povedati, da je Estera ženska, ki so ji potrebni trije vrči jabolkovca. Če bi bil to storil, bi ti bil jaz rekel, da ji nesi tri vrče namesto dva."

DOMISLICE

- **Prekomerna oholost je znak sitne duše.**
- **Treba je priznati razlike, ki obstajajo, in treba se je sprijazniti s tem, da eni drugim nimajo kaj ukazovati.**
- **Žene se ne urejajo in negujejo zavoljo moških, temveč zavoljo drugih žena.**
- **Če priseže človek zvestobo do groba, navadno s tem ne misli svojega groba.**
- **Kdor sebi jamo kopije, je krt.**
- **Dolžnost do samega sebe je v tem, da človek ohrani človeško dostojanstvo v lastni osebnosti.**
- **Aforizmu ni potrebno, da je resničen, vendar mora resnico nadkriliti; z enim samim izrekom se mora povzpeti nad njo.**

Dela naših domačih avtorjev

- Valentin Polanšek: **VELIKE SANJE MALEGA ČLOVEKA,** zbirka črtic, 232 str., br. 77
- Andrej Kokot: **ČUJTE ZVONOVI POJO,** pesniška zbirka, 80 str., umetn. priloge, br. 30
- Florian Lipusch: **ZMOTE DIJAKA TJAŽA,** zgodba iz dijaškega življenja, 168 str., br. 60
- Milka Hartman: **LIPOV CVET,** pesniška zbirka, 144 str., ilustr., br. 30
- Blaž Singer: **VODNIK na poti med Slovenci na Koroškem,** turistični priročnik s seznamom dvojezičnih krajevnih imen in zemljevidom 50
- Valentin Polanšek: **KARANTANSKE,** pesniška zbirka, 100 str., br. 45
- Andrej Kokot: **ZEMLJA MOLČI,** pesniška zbirka, 64 str., umetn. priloge Zorke Weiss, br. 32

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti.

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA" CELOVEC WULENGASSE

Vedeževalka

V mojih mladih letih ni bilo radia in televizije, ni bilo kina. Zato pa smo bili mladi tembolj veseli, kadar je v bližnji trg prišla družina glumačev. Imeli so vrtiljak, prirejali so predstave in razkazovali razne čarovnije. Ena ženska iz te družbe je trdila, da je vedeževalka!

Hodila je po okoliških vaseh in za majhen dar, za par jajc, za krajcar, najraje pa za klobasico, je napovedovala bodočnost. Njenim napovedim ni sicer nihče verjel, a ker smo to družbo imeli radi, smo ji dajali majhne darove in se smejali njenim prerokom. Večji dar ji je kdo dal, lepšo napoved, več sreče mu je prerokovala.

Tako je prišla vedeževalka Barba na Markeževo dvorišče, kjer je oče Markež prav tedaj klepal koso. „Očka, dajte mi majhen dar, pa vam povem bodočnost," je rekla. Oče jo je jezno pogledal in zagodrnjal: „Kaj boš povedala, saj nič ne veš." „O jaz vse vem," je hitela Barba. „No, če res kaj veš, pa povej, kaj sem danes južinal," je počasi vprašal oče. „Oh, to je malenkost, za take stvari se jaz, ki poznam bodočnost, ne brigam." „No, pa mi povej, kako naj kosim, da ne bom s koso zadel v kamen?" je spet vprašal Markež. „Veste kako, očka, samo en milimeter nad kamnom zamahnite, pa ga ne boste zadeli." Markeža je pograbila jeza. Takole me ima ta Barba barbasta za norca, čakaj, te že izplačam!"

Vstal je s stola, vzel bič, ki je visel pred hlevom, ga ogledoval, koliko se bičevnik ukrivi v lok, naenkrat pa je lok izpustil iz rok in bič je krepko oplazil Barbo po plečih.

„Au, au," je kričala Barba, „zakaj si me udaril?" „Bič mi je po nesreči ušel iz rok," se je smejal Markež. „O, nalašč si me, nalašč," je še bolj kričala vedeževalka. Markež pa se je norčeval: „Saj si vedeževalka, saj praviš, da vse veš, potem bi pa tudi lahko vedela, da boš eno pobrala, če se boš iz ljudi tako norčevala. No, zdaj vsaj vidim, da nič ne veš, da nisi vedeževalka, a pojdi z menoj, ti bom vseeno dal dobro malico." Barba se je brž potolažila, a poslej ni nikdar več prišla vedeževat k Markežu.

ŠPORTNI VESTNIK

● ENA TOČKA ŠE LOČI OD „JESENSKEGA PRVAKA"

Enajsto prvenstveno kolo 2. nogometnega D razreda je bilo med vodečimi enajstoricami razveseljivo le za ekipo Slovenskega atletskega kluba. Že v soboto, 27. oktobra, sta si stala nasproti v Launsdorfu Wölfnitz in Launsdorf ter se ločila z remijem 2:2. Rezultat je bil za SAK zelo koristen, saj sta najhujša nasprotnika v borbi za prvenstveno lovoriko pustila v medsebojnem spopadu po eno točko. Ker je slovensko nogometno moštvo v nedeljo zmagalo, znaša naskok vodečega moštva v lestvici Wölfnitz samo še eno točko. Wölfnitz je iz 11 tekem osvojil 20 točk, SAK 19. Na tretjem mestu leži že nekoliko oddaljen Launsdorf s 16 točkami.

V lepi in zanimivi tekmi je Slovenski atletski klub preteklo nedeljo premagal nogometno moštvo iz Kraiga 4:0 (1:0). Zmaga bi lahko bila še izdatnejša, vendar je treba pomisliti, da je SAK zmagal na tujem. Za SAK, ki je moral nastopiti brez kapetana Jožeta Fere in Bartolomeja Lampichlerja, je poskrbel Mirko Singer za gol pred polčasom. Prvi gol je omembe vreden, ker ga je Singer dosegel z metom iz stranske črte. V drugi polovici je SAK zamenjal mladega Martina Hobla, za katerega je prišel na polje Janko Pandel. V drugi izmenjavi po desetih minutah je prišel Vinko Wieser namesto Pandela. Singer je tudi v drugi polovici dosegel zadetek za SAK, njemu pa sta se z goloma pridružila še Folti Waldhauser in Hanzi Wieser.

SAK je tudi tokrat zapravil mnogo možnosti, v 20. minuti pa Peter Waldhauser niti ni izkoristil enajstmetrovke.

Gostitelji so le nekajkrat nevarneje prodrli v kazenski prostor SAK, kjer se je izkazal Vladimir Wakounik v golu.

Nekateri rezultati nogometnega prvenstva:
2. C razred: Ledince — Št. Janž 4:2, Škofiče — Kostanje 7:1, Bilčovs — Dholica 4:1. V lestvici vodi DSG Borovlje, Bilčovs in Št. Janž zasedata 5. oziroma 6. mesto.
2. E razred: Globasnica — Šmarjeta v Rožu 0:2, Šmihel — Grebinj 2:3.

● SELE — ŠT. JANŽ 7:3 GLADKA ZMAGA DOMA

V letošnjem četrtem nastopu v namiznoteniškem prvenstvu 2. koroškega razreda-zapad sta si v nedeljo stali v Selah nasproti ekipi iz Sel in Št. Janža. „Slovenski derbi" je odločila zase ekipa iz Sel, ki je zmagala 7:3. Selani so prikazali zrelejšo igro in so bili tudi tehnično boljši in hitrejši. Večja izkušnja je naposled tudi vodila do izdatne zmage nad novincem iz Št. Janža.

Rezultati posameznih iger: Mirko Oraže — Mihi Hornböck 21:19, 17:21, 21:18; Werner Fale — Martin Mischitz 18:21, 21:18, 12:18; Pavel Olip — Hanzi Hornböck 21:11, 21:5; dvojica Oraže/Olip — M. Hornböck/Mischitz 21:14, 16:21, 24:26; Fale — M. Hornböck 21:7, 21:23, 13:21; Oraže — H. Hornböck 21:12, 21:12; Olip — Mischitz 21:18, 21:18; Olip — M. Hornböck 21:14, 15:21, 21:18; Fale — H. Hornböck 21:13, 22:20; Oraže — Mischitz 21:10, 18:21, 21:14.

Že dan po prvenstveni igri v Selah je namiznoteniška ekipa Št. Janža nastopila doma proti ekipi WSG iz Brückla/Mostiča. Prvenstvena tekma je bila enostranska, Št. Janž pa je z lahkoto zmagal 9:1. Posamezne igre so se takole končale: Mihi Hornböck — Starzacher 21:14, 21:19; Mischitz Martin — Sima 21:8, 21:12; Hanzi Hornböck — Coch 21:18, 21:12; dvojica: Mischitz/H. Hornböck — Starzacher/Sima 21:18, 21:12; Mischitz — Starzacher 21:3, 21:6; H. Hornböck — Sima 21:16, 21:15; M. Hornböck — Coch 21:5; 21:14; H. Hornböck — Starzacher 16:21, 22:20, 13:21; Mischitz — Coch 21:10, 21:13; M. Hornböck — Sima 21:13, 21:9.

V lestvici 2. koroškega namiznoteniškega razreda-zapad zaseda Št. Janž 4. mesto s 7:3 točkami. Prihodnja prvenstvena tekma šentjanškega moštva bo v ponedeljek ob 19.30 uri v Grabštanju proti vodečemu moštvu v lestvici.

● KAC ZMAGAL NA DUNAJU

V 7. kolu avstrijske zvezne lige je mojster iz Celovca KAC zmagal izven proti Stadlau 6:2 (1:1, 4:0, 1:1). Svoj prvi nastop za Celovčane je imel reprezentančni vratar Pregl, ki je pomenil za KAC veliko oporo. Mojster tudi tokrat ni navdušil gledalce, kar pa je morda treba pripisati novemu sistemu prvenstva. Prvenstvo je namreč razčlenjeno na dva dela. Osem moštev se bo najprej potegovalo za točke v dvokrožnem sistemu, naposled pa se bodo pomerili najboljši štirje za uvrstitev od 1. do 4. mesta. Na ta način lahko postane tudi tisti mojster, ki v prvem delu prvenstva zasede 4. mesto, saj se prične zadnji del pri stanju 0 točk.

Rezultati 7. kola: Kapfenberg — Feldkirch 3:6 (2:0, 1:2, 2:2), HC Salzburg — WEV 3:4 (1:1, 0:1, 2:2), IEV — ATSE Gradec 6:3 (3:2, 0:1, 3:0). Lestvica: 1. IEV 11, 2. ATSE 10, 3. KAC 10, 4. WEV 8, 5. Salzburg 6.

Koča nad Arihovo pečjo

tudi v zimskih mesecih vabi planince

Na Bleščeči planini, kjer stoji znana slovenska planinska postojanka „Koča nad Arihovo pečjo", so se rane, povzročene pred dobrimi dvemi leti, ko sta v obdobju enega meseca pogoreli kar dve planinski postojanki, že spet zacelile. Obe planinski postojanki — Stickrova pastirska koča poleg slovenske planinske postojanke in dr. Pušnikova lovska koča — sta spet obnovljeni, tako da je Bleščeča planina postala še lepša in privlačnejša. Letos v mesecu novembru obhajajo slovenski planinci petletnico obstoja svoje planinske koče, prve slovenske zamejske planinske postojanke, in hkrati petletnico obstoja dežurnega službovanja v omenjeni postojanki.

Dežurno službo opravljajo najbolj aktivni člani Slovenskega planinskega društva v Celovcu. Njihova naloga ni samo v tem, da so ob sobotah, nedeljah in praznikih ob vsakem vremenu v koči, temveč da skrbijo za vzdrževanje koče — priprava kurjave za zimo, transport raznih predmetov, razna popravila itd. Tudi markiranje poti so v glavnem izvedli pripadniki dežurne službe. Oskrbniško odgovornost za kočo imata podpredsednik SPD Jožko Miklavčič in njegov zet Jakob Trodt, ki skupno z dežurniki tvorita takoimenovani gospodarski „team" v planinski organizaciji SPD v Celovcu. Iz omenjene delovne skupine izhaja tudi največ odbornikov SPD.

Do pred enim letom so dežurniki imeli redno službo tudi pozimi. Sedaj pa pozimi ne dežurajo več, ker je bilo to včasih povezano z večjimi težavami (ogromno snega). S tem ni rečeno, da pozimi ne hodijo več na planino. Prav tako je treba kuriti in prezračevati kočo, odkidati sneg pred vhodom v kočo, katerega se včasih nabere skoro do strešnih žlebov.

Koncem letošnjega leta bodo slovenski planinci izvedli svoj občni zbor. Točen datum in kraj bodo pravočasno objavili v obeh slovenskih časopisih. Predvidoma bodo na občnem zboru pokazali tudi barvne diapozitive o dejavnosti slovenskih planincev na Koroškem.

Kakor lansko leto, tako bodo naši planinci tudi letos silvestrovali v „Koči nad Arihovo pečjo". Člani in prijatelji slovenskega planinskega društva so že sedaj prisrčno vabljeni na to družabno prireditev. Poleg tega smo naprošeni, da sporočimo vsem članom in prijateljem slovenskega planinskega društva, da imajo le-ti tudi pozimi priložnost obiskati planinsko postojanko na Bleščeči planini, kjer se lahko smučajo in v topli koči uživajo čare, ki jih v dolini v svojih stanovanjih ne morejo nikoli tako doživljati, kot v samotni planinski koči pozimi.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

SOBOTA, 3. 11.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Glasbeni mozaik — 8.05 Družinski obzornik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 14.00 Voščila — 15.15 Godbe na pihala — 17.10 Pestro sobotno popoldne — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 21.00 Zveneča Nižja Avstrijska — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 4. 11.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.10 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 „Navidezno mrtev" — 17.05 Ljudski koncert — 18.00 Mali večerni koncert — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 5. 11.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 „Stari komadi" — 13.30 Na obisku pri koroških glasbah na pihala — 15.00 Komorna glasba — 16.15 Za žene — 17.10 Kaj radi slišimo . . . — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneči operetni vodič — 21.30 Piano Concerto — 22.10 Šport.

TOREK, 6. 11.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudske pesmi — 16.30 Za otroke — 17.10 Ne zaničujte mi mojstrov — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.10 Ljudstvo in domovina — 22.10 Šport.

SREDA, 7. 11.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Na obisku pri koroških zborih — 14.30 Srečanje: Komorna glasba s Koroške in Slovenije — 16.30 Razno o operetah — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Navidezno mrtev" — 21.30 Zvezne dežele poročajo — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 8. 11.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljubezenske pesmi — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Komorna glasba — 16.30 Za otroke — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Avstrijske godbe na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Lovska oddaja — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.10 Šport.

PETEK, 9. 11.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Klavirska glasba — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudska glasba — 14.45 Koroški avtorji: Michael Guttenbrunner — 16.30 Za otroke — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Mladina muzicira — 21.30 „Poznal sem vse" — 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 3. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 4. 11.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 5. 11.: 13.45 Informacije — Ljudske pesmi — Krajevna, ledinska in hišna imena v Rožu.

TOREK, 6. 11.: 9.30 Vrtiljak popevk — 13.45 Informacije — Športni mozaik — Iz popotne torbe.

SREDA, 7. 11.: 13.45 Informacije — Poper in sol.

ČETRTEK, 8. 11.: 13.45 Informacije — Koroški kulturni pregled — Cerkev in svet.

PETEK, 9. 11.: 13.45 Informacije — Kar po domače.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

SOBOTA, 3. 11.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.25 Studio za najdene skladbe — 10.15 Glasbeni drobiž od tu in tam — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Melodije za opoldan — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Orgle v ritmu — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 19.15 Z ansamblom Jožeta Privška — 20.00 Radijski radar — 21.00 Majhni ansambli zabavne glasbe — 21.30 Zabavna radijska igra: Inšpektor ne miruje — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 4. 11.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra za otroke „Čivčiv in Živžav" — 9.05 Še pomnite, tovariši . . . — 10.05 Koncert iz naših krajev — 11.15 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba — 14.05 Nedeljsko športno popoldne — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Melodije z velikimi zabavnimi orkestri — 17.05 Nedeljska reportaža — 17.25 Popularne operne melodije — 18.00 Radijska igra: Športni dogodek — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Jazz za vse.

PONEDELJEK, 5. 11.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet praviic in zgodb — 9.20 Pisana paleta lahke glasbe — 9.40 Izberite pesmico — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 16.00 „Vrtiljak" — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Lahka glasba slovenskih avtorjev — 19.15 Z ansamblom Borisa Franka — 20.00 Operni koncert — 21.30 Zvočne kaskade — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 6. 11.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.35 Poslušajmo jugoslovanske zborovske skladbe — 10.15 Odmevi z baletnih odrov — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.40 Z domačimi ansambli — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 „All jih poznate" — 14.40 Na poti s kitaro — 15.40 „V razcvetu . . . — 17.10 Koncertni oder za domačina in gosta — 18.30 V torek nasvidenje! — 19.15 Z ansamblom Mojmira Sepeta — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 20.30 Radijska igra: „Junak našega časa" — 21.15 Melodije v ritmu — 22.15 Od popevke do popevke — 23.05 Literarni nokturno.

SREDA, 7. 11.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.25 Otroške igre — 11.15 Z nami doma in na poti — 12.10 Znane melodije, znani orkestri — 13.15 Zabavna glasba — 14.30 Voščila — 15.40 Odskočna deska — 17.10 Predstavljamo vam ansambel dvanajstih solistov — 18.15 S pop ansambli — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 21.25 Vedno lepe melodije — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 3. 11.: 15.00 Hišni koncert — 16.05 Za otroke — 16.30 Gulp — 16.35 Za družino — 17.00 Klub seniorjev — 18.00 Jaz sem mnenja — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Slovo — 21.20 Šport — 21.50 Čas v sliki — 21.55 Imenovali so ga Kelly, film.

NEDELJA, 4. 11.: 16.00 Povesti o mačehah — 16.10 Za mladino — 16.35 Za družino — 17.05 Razgovor s slikami — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Papež Janez XXIII. — 18.30 Odprave v živalske raje — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Šport — 21.35 Iz medicinske šole — 22.05 Šport in čas v sliki.

PONEDELJEK, 5. 11.: 18.00 Novo v znanosti — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje s farme Shiloh — 21.20 Otroci v našem okolju — 21.30 Prometna vzgoja — 22.30 Čas v sliki.

TOREK, 6. 11.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Knips — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Konrad Lorenz — 21.05 Mestni pogovori — 22.20 Čas v sliki.

SREDA, 7. 11.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Dve naročeni krsti — 16.30 Za otroke — 17.05 Za mladino — 17.30 Kaj bi lahko postal? — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Tri deklice in trije dečki — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Panorama — 21.20 Kajn — 22.40 Čas v sliki.

ČETRTEK, 8. 11.: 10.00 Šolska oddaja — 18.00 Italijanščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Čudežni otrok, Mollymauk — 22.00 Čas v sliki.

PETEK, 9. 11.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Čudežni otrok, Mollymauk — 12.40 Klub seniorjev — 18.00 Zeleni svet — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Zaljubljen v čarovnico — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Komisar — 21.20 Odkrito povedano, ORF diskusija — 22.20 Čas v sliki — 22.25 Angleška filmska komedija.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 3. 11.: 17.00 Minikrilo in kraljevski nakit — 18.30 Festival jazza 1973 — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Festival jazza 1973 — 22.30 Čas v sliki.

NEDELJA, 4. 11.: 18.00 Tedenski obzornik — 18.30 Prerezi — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Novo v kulturi — 20.10 Vzgoja — 20.15 Ali poznate melodijo — 21.00 Vicent van Gogh — 21.30 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 5. 11.: 18.30 Mikroskop — 19.00 Pohabljeni otrok — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Jour fixe — 21.15 Sodba — 21.55 Telereprize.

TOREK, 6. 11.: 18.30 Formalna logika — 19.00 Morska biologija — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Dve naročeni krsti — 21.45 Telereprize.

S SADNIMI DREVESCI IN GRMIČI
drevesnice
Marko POLZER
Lazar pri Veselah
SO VSI ZADOVOLJNI!

SREDA, 7. 11.: 18.30 Iz našega šolskega programa: Telefrance — 19.00 Planet svetovno mesto — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Dunajske povesti — 21.00 Miniature — 21.15 Marylin Monroe — 22.05 Telereprize.

ČETRTEK, 8. 11.: 18.30 Mladinsko sodišče — 19.00 Kontakt — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Sanje o dobrem belem bogu — 21.15 Vesoljska ladja Enterprise — 22.00 Telereprize.

PETEK, 9. 11.: 18.30 Kar naj bi vedeli — naučeno osveženo — 18.45 Uvod v elektroniko — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Za konec tedna — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Ljubim te — ljubim te, film — 21.45 Telereprize.

TV JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 3. 11.: 9.35 Šolska oddaja — 19.55 Obzornik — 18.10 Mozaik — 18.15 Daktari — 19.05 Moda za vas — 19.15 Igralec je igralec — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 3×7-kviz — 21.25 Barvna propagandna oddaja — 21.30 Skrivnosti morja — 22.20 Starinarja — 22.50 Kažipot — 23.10 Poročila.

NEDELJA, 4. 11.: 8.55 Skrivnosti morja — 9.45 Ptujski festival — 10.10 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.45 Poročila — 11.50 Kažipot — 17.50 Moda za vas — 18.00 Poročila — 18.05 Rio Grande — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.40 Iz libra Marka Uvodiča — 21.35 Nova imena — 21.55 Športni pregled — 22.25 Poročila.

PONEDELJEK, 5. 11.: 9.10 Odprta univerza — 9.40 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.50 Čiribu — 18.10 Obzornik — 18.25 Enciklopedija živali — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Študent Andrej in soba — 21.40 Po sledeh napredka — 22.30 Poročila.

TOREK, 6. 11.: 9.35 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.45 Vohljaček in Puhica — 18.10 Obzornik — 18.25 Dixieland iz Prage — 18.55 Mozaik — 19.00 Šolska oddaja: Množica in njeni elementi — 19.20 Trgi in arabska središča — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Mi med seboj — 21.35 Sam med volkovi — 22.35 Poročila.

SREDA, 7. 11.: 8.20 Šolska oddaja — 13.25 Nogomet — 16.45 Madžarski pregled — 17.45 Otroci naše šole — 18.05 Obzornik — 18.20 Od filma do filma — 18.40 Arhitektura in družba — 19.15 Mozaik — 19.20 Kaj hočemo — 19.45 Kozmetično ogledalo — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Andrej Rubljev — 22.10 Poročila — 22.15 Nogomet.

ČETRTEK, 8. 11.: 9.35 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.40 Iz slovenske književnosti — 18.05 Obzornik — 18.20 Mozaik — 18.25 Shane, film — 19.15 Delavska tribuna — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 Četrtkovi razgledi — 21.30 Mladost na stopnicah — 22.05 Poročila.

PETEK, 9. 11.: 9.35 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 7.40 Veseli tobogan — 18.15 Obzornik — 18.30 Rekreacija — 18.40 Risanka — 18.50 Pet minut za boljši jezik — 19.00 Mozaik — 19.05 400 let slovenske glasbe — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Tom Jones, film — 22.40 Poročila.